

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Nummer 5

MAJNUMMER 1925

Pris 25 öre

VARBILD FRÅN STOCKHOLM.
(Ur Idyller och utsikter av Anna Lindhagen.)

FÖRSTA MAJ.

Åter vajar de röda fanorna för vinden, åter samlas arbetets skaror till demonstrationer för att manifesteras sin samhörighet och sin vilja att föra socialdemokratins stora sak till seger. Från fattigkvarteren komma de, från gränderna och de små stugorna myllra de fram, grånade kämpar och kampglada ungdomar.

Där demonstrationstågen ringla fram efter gator och vägar äro de symbolen för arbetareklassens van-

dring ur beroende, rättslöshet och mörker, fram mot frihet, jämlikhet och broderskap.

Väl har vägen varit lång och svår och ännu skymta väl endast målen långt borta i fjärran, ännu länge måste vandrigen fortsättas, men framåt har det dock gått trots allt och de gemensamma svårigheterna ha etsat ihop skarorna och solidariteten har burit och värmt och skänkt oanade lyckokänslor åt många tusenden.

Väl ha leden glesnat ibland, kämpar ha fallit, andra ha deserterat, men alltid har det funnits kvar en elitkår, som sett målen klarare och som haft förmågan att åter samla de efter frihet längtande skarorna.

Hövdingen har fallit. Den förlusten är oersättlig, men den eld, som han tände i våra hjärtan skall aldrig slockna. Det är flammen, som skall lysa och vägleda oss fram till målet.

Och när vi nu åter samlas på vår

"Kvinnorna och ögonblicket."

I Svenska Dagbladet stod för någon tid sedan en artikel med denna rubrik, som i varma ordalag manade de borgerliga kvinnorna och ungdomen att vakna upp ur sin passivitet. "Livets innehåll är så ofta uteslutande individuellt för dem och så sällan samhälleligt", klagar författarinnan Eva Fröberg, vars artikel var, kan man säga, en prolog till kvinnornas försvarsmöte i Stockholm i slutet av mars månad. Det är också med tanke på det stundande avgörandet i försvarsfrågan som hon kommer till dessa tankar och manar de borgerliga kvinnorna träda fram som valkyrior för den försvarsordning vi nu äga, eller så att ej ett finger gives för minskning av militärbördorna. Som valkyrior för ett starkt försvar uppträdde också ovannämnda mötestalarinnor och en var visst beredd att lova, att om så fordrades, eller om det var för att männen blivit i hennes tycke för "mjäkiga" öva sig i vapnens bruk för att kunna göra krigstjänst. Något egentligt nytt kom inte fram på detta möte, utan alla tal voro en repetition av vad som skrivits i högerpressen i detta ämne, varför vi inte ha någon anledning att särskilt bemöta dem.

Men även vi skulle vilja uppträda och med kraftigt och hörbart språk väcka upp arbetarekvinnorna ur sin passivitet inför de samhälleliga spörsmålen, däri inberäknat försvarsfrågan. Vi skulle också kunna

mönstringsdag så låt oss sluta leden tätare, låt oss känna samhörigheten starkare och låt oss göra framstegsviljan mera levande hos oss alla!

Framtiden är vår. Oss är givet att göra den friare, ljusare och lyckligare.

Låt oss därför inte endast sluta upp i demonstrationstågen, utan låt oss, när vi dag mötas under de röda fanorna, ge varandra det löftet att den kamp, som förkämparna upptagit, skola vi med samfälliga krafter föra till seger. Ingen svike! Varje arbetande man och kvinna in i leden, fram för socialdemokratien! Endast i solidaritetens tecken skola vi segra.

H u l d a F l o o d.

säga att kvinnorna äro för mycket individuella då vi vända oss till arbetarekvinnorna. Detta kommer dock inte att äga samma klangfärg, utan säkert skorra obehagligt i många öron, ty arbetarekvinnornas, arbetarehustrurnas ställning, är en annan än de borgerligas. Hennes arbetsdag, först och främst, är på annat sätt uppfylld med slit och arbete, både borta och hemma. Sedan har hon de knappa inkomsterna att hushålla med, arbetslöshet och arbetskonflikter som ständiga irritationsmoment och de tätare barnsängarna och oftast större barnskaran, som även tar tid och krafter och försvagar familjens ekonomiska ställning och uppfyller sinnet med ständiga bekymmer för brödbiten. Hennes "individualism" är således intet tänkande och vårdande om det egna jagets utveckling, utan ett uppgående i familjebekymmer. Därför måste vi rätta vårt språk där efter. Icke desto mindre besjålas vi av den högsta önskan att arbetarekvinnorna voro mera vakna för de samhälleliga spörsmålen och mera beflitade sig om organisationerna inom arbetare rörelsen, alla de som ha möjligheter. Ty därom äro vi fullt förvissade, att inte alla som kunde arbeta eller vara intresserade medlemmar, äro det och mottaga de lärdomar och insikter som gives i organisationerna. Dock om sambandet mellan de samhälleliga företeelserna och hemmet blev mera klart för dem, att de finge insikt om att mycket av den trevnad varje god kvinna önskar äga i hemmet kan komma att helt försvinna, därest inte hela arbetareklassen, allt småfolk, män, kvinnor och ungdom äro vakna för samhällsspörsmålen och med sin anda av sund livssyn och idealism äro positiva, tro vi att de skulle komma med i långt större utsträckning än vad nu är fallet. Om t. ex. arbetarekvinnorna skulle få fullt klart för sig att det behövs allas medverkan inom arbetareklassen, för att Sverige skall kunna hålla uppe den fredsvilja som manifesterar sig i uppbyggandet av varaktig fred genom samförstånd med andra nationer, så äro vi förvissade om att det inte skulle vara många som uraktlåte att ansluta sig till dem som allvarligt arbeta härför.

I allmänna medvetandet inom soc.-dem. partiet har det nog inte heller ingått, att kvinnorna ha plikt och skyldighet att vara med. Det är ännu ingen tro på att det är nyttigt för rörelsen om kvinnorna från

arbetarehemmen blevo mera intresserade och medlemmar i organisationerna.

Helt visst är det många ting som inte kan komma att gå ett ens fortare att genomföra, om kvinnorna i större utsträckning kommo med eller om partiet bleve femdubbelt större i medlemsantal, men oändligt mycket skulle te sig annorlunda. Och därför kan det aldrig för oss bli en förståndsfråga eller konjunkturfråga, utan en fråga, som är intimt förbunden med det levande livet. Vi önska att alla krafter inom rörelsen ville förstå detta och med glädje arbeta och sprida kunskap bland kvinnorna om våra uppgifter, medel och mål.

Första maj ha vi kvar som mönstringsdag och må den alltid bli en vårdag för gemensamma intressen och strävanden, en samlingsdag för de mänskliga fri- och rättigheternas proklamerande, fred och folkförsoning.

S. V.

Tänk på de politiska fångarna i Ryssland.

Det är möjligt för oss att i någon mån lindra det lidande, som de olyckliga offren för sin övertygelse lida i Rysslands fängelser och förvisningsorter. En stor del av dem, som det bolsjevikiska tyranniet berövat friheten, äro socialdemokrater och socialrevolutionärer. Tänk härpå! Många av dem hava varit i samma belägenhet under tsartiden. Hoppats på att en ny tid skulle ge dem frihet och medarbetarskap i ett nytt samhälle. Men nu har en ny världsregim krossat alla deras förhoppningar, försänkt dem i den förfärligaste förtvivlan.

"Humaniteten fordrar att medmänniskor ej tillåtas försmäktas under svåra fysiska och andliga umbäranden utan att åtminstone en hälsning av medkänsla när dem i form av en gåva och därmed ett försök göres att uppehålla deras fysiska och andliga krafter."

Så säges i ett uttåg, som nyligen utsänts för de politiska fångarna i Ryssland och som undertecknats av bl. a. Erik Hedén, Harald Hallén, Ivar Vennerström, Sven Backlund, Marika Stjernstedt, Selma Lagerlöf, Ivan Bratt, Poul Bjerre m. fl. Gåvorna skola utdelas genom en rysk kvinna, Trepechkova, som har ryska myndigheternas tillstånd därtill. Pengar komma att översändas endast i små poster åt gången för att all möjlig försiktighet skall iakttagas.

Insänd medel direkt till Skandinaviska Kreditaktiebolaget i Stockholm eller till undertecknad.

Gör om möjligt den lilla uppoffringen att insamla något i eder krets. Listor erhållas genom rekvisition från

Anna Lindhagen,

Floragatan 15, Stockholm.

Fröken Marie Christensen.

Det namn, som står över bilden av den klarögda och intelligenta dam, som vi se härövan är både fruktat och älskat i Köpenhamn. Det var icke i går fröken Christensen slog till alarm bland sina tjänande medsystrar i Köpenhamn och Danmark för att samla dem i en organisation, som kunde tillvarataga deras intressen och förhjälpa dem till en människovärdig tillvaro.

Den 15 nov. 1899 stiftades Köpenhavns Tjenestepigeförening, som nu kallas "Husassistenternes Fagforening" i en liten sal i Gothersgade 49, efter en inbjudan så lydande:

"Den Kokke-, Ene- eller Stuepige, som læser dette, indbydes herved til at give Møde Onsdag den 15. Novbr., Kl. 8, Gothersgade 49, for om muligt at medvirke til at stifte en Tjenestepigeforening i København, som kan varetage Tjenestepigernes Interesser.

Marie Christensen."

Trettio två medlemmar från den kår, som inbjöds hörsammade bjudningen. Inför dessa framlade initiativtagarinnan sitt program och resultatet blev, att den ovan nämnda föreningen stiftades med 25 medlemmar; 5 medlemmar hade måst avlägsna sig innan föredraget var slut, därför att de inte hade portnycklar!

Det är alltså 25-årsjubileum, som föreningen kunde fira i nov. 1924.

Ser man igenom det jubileumsnummer, som utgavs vid detta tillfälle av Husassistenten, som medlemsbladet nu heter, så imponeras man av det jättearbete, som utförts. Över att se hur det lilla frö, som fröken Christensen sådde ut 1899

har vuxit ut till ett stort träd med rötterna fast rotade i hela det "yndige" danska fosterlandet.

Mycken agitation, mycket hängivet och trofast arbete ligger bakom den rörelse, som nu står färdig i Husassistenternas fackförening.

Man förstår, att rörelsen är att lyckönska till att i sin spets ha haft denna klarögda och vakna kvinna, som så målmedvetet och fast förstått att sätta in stötarna på rätt plats, som precis kunnat sätta fingret på den sjuka och ömma punkten.

Hon har riktat sitt anfall mot lagar och förordningar och gjort det på ett sådant sätt, att där dessa

varit vränga och orättfärdiga mot kåren ha regering och riksdag blivit tvungna att rätta på dem och anpassa dem efter moderna förhållanden. Det får nog skrivas på Husassistenternas fackförenings och dess "formands" konto, att "Rättsförhållandet mellan husbonde och medhjälpare", äntligen år 1921 i viss mån ordnades år 1922. De värsta orättvisorna togos bort ur "Tyendeloven", de fulaste paragraferna strökos.

"Vi bjöd den icke välkommen. Vår mångåriga kamp emot Tyendeloven kröntes icke fullt ut med framgång", skriver fröken Christensen i jubileumsbladet. Vad som åstadkommit är dock en början och en god sådan.

Redan från början förstod fröken Christensen att skulle kåren kunna höjas och komma upp i verkligt goda villkor, så måste det skolning och undervisning till. Man började med att sätta några medlemmar i en skola för att de skulle få lära sig samfundslära, läsning, skrivning och räkning, för att sedan med de förvärvade kunskaperna kunna delta i föreningens arbete. Därefter upprättades egna kurser för föreningens medlemmar liksom man genom att ordna föredrag för medlemmarna minst 2 gånger i månaden sörjde för att bibringa dem kännedom om samhällets byggnad och kultur. Ra-

den av namn på föredragshållarna under de 25 åren säger så tydligt som något vilken fast målmedvetenhet, som lett förbundets öden. Förutom ett flertal av landets nuvarande ministär, finner man de flesta av landets ledande kulturpersonligheter bland föredragshållarna.

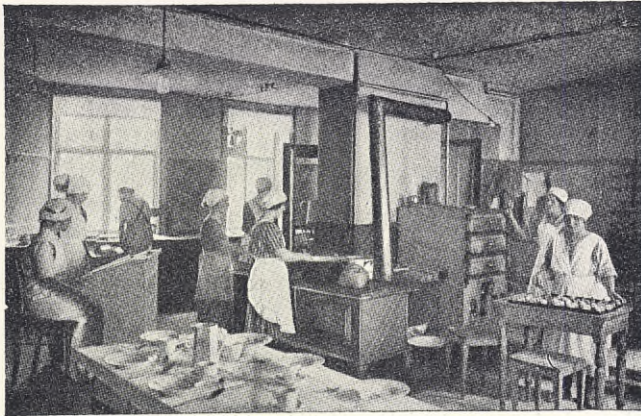
Emellertid stod det för ledningen klart, att det icke räckte med teoretiska kunskaper, hur nyttiga och behövlige de än voro. Genom statsunderstöd, medlemsavgifter och diverse andra inkomster befann förbundet sig år 1906 som ägare till ett kapital av 7,000 kr., varför man vågade sig på att realisera önskemålet om en "Fagskola i København"; den inrättades i ett nybyggt hus i Rosengaarden 18, som rest sig i stället för den nedrivna gamla Gästgivaregården Tvermosegaard.

Interiör från strykrummet för den halvåriga kursens nybörjare.

Hyran för lokalen gick till att börja med till 5,000 kr. om året, undervisning meddelades i alla hemsysslor, matlagning, rengöring, städning, tvätt och strykning. Man började redan från början med olika kurser, dels för nybörjare, dels för sådana som redan varit ute i förvärvsarbetet och ägde någon underbyggnad. Skolan började med 4 lärarinnor och 18 elever. Sedan har skolan utvidgats undan för undan, den ena kursen avlöser den andra, utan elever har den aldrig varit, utan som sagt utvidgning på utvidgning. Matgäster mottagas i pension, färdiga produkter och bröd försäljas. I en butik på nedra botten säljes det läckra bakverk, som förfärdigas av skolans elever, allt har en strykande åtgång.

Även lokalerna ha måst utvidgas. De sträcka sig nu genom 3 av husets våningar, omfattande kök, matrum, samlingsrum, kontorslokaler, föredragssal — genom att slå upp dör-

Interiör från köket för den halvåriga kursens nybörjare.

rarna och väggarna mellan de olika rummen kan en mycket stor sal erhållas för fester och sammankomster — elev- och lärarinnerum, tvätt- och strykrum etc., etc. Allt är praktiskt och bra inrett, arbetet går med liv och lust. Jag hade nöjet att få se skolan i fullt arbete. Tyvärr träffade jag vid mitt besök inte fröken Christensen hemma, men en av hennes unga assistenter, fröken Tomsen, förde mig omkring. Hyran för lokalen är nu uppe i 1,000 kronor och i allt har skolan haft över 3,000 elever.

Det är väl något av detta som föresvävat vår hembiträdeskår, när de så ivrigt önskade en utbildning här hemma och önskade få denna obligatorisk därigenom att husligt arbete tvangs in under lärlingslagen. För min del har jag alltid varit emot det, då jag tror, att ett dylikt lagförslag skulle draga med sig mycket stora risker. Varför skulle det inte kunna tänkas att även vårt land sloge in på samma väg som Danmark, och skaffade sig en liknande utbildning. Det finns ju även hos oss en hembiträdesorganisation, fast gudarna må veta, att den är klen rekryterad. Signaturen vet inte med visshet om den har avdelningar mera än i Stockholm och Göteborg. Med exemplet från Danmark för ögonen synes det mig dock, som om det skulle vara något även för våra hembiträden att fundera över.

Att fackskolan i Köpenhamn fyllt en uppgift och varit till nytta och glädje för sina elever och den kår dessa kommit ifrån är både känt och vittnat. Att den haft lyckan med sig visas kanske bäst av, att den nu är ägare till ett kapital på 80,000 kronor, äger en tomt, som Köpenhamns kommun skänkt för egen byggnad. Meningen hade varit att grundstenen till den nya byggnaden skulle ha lagts på 25-årsdagen den

15 nov. 1924. De osäkra förhållandena och de höga byggnadspriserna lade sig emellertid hindrande i vägen och därför har man ansett det klokast att dröja.

Ett är visst den framgång och utveckling, som Husassistenternas fackförbund uppnått, det vilar nog på fröken Christensens energiska och målmedvetna arbete. Hon har

haft den starka handen, den redliga viljan och mod att brottas med det övermäktiga motståndet. Hon har fört värjan med säker hand, många och dödliga stötar har hon tillfogat motståndarna. Man förstår det bäst, när man hör den förkastelsesdom, många av Köpenhamns husmödrar uttala över henne. De bästa av dem, de klarseende, rättfärdiga och kloka böja sig desto villigare och erkänna att hennes kamp varit rättfärdig, att segern, när den en gång kommer, skall vinnas med ärliga medel.

Fruktat och älskat är hennes namn. Fruktat av motståndarna, älskat av den kår, vars förespråkare hon varit. Respekterat dessutom långt utom de närmast berörda krets.

”Ett enigt, trofast Sammenhold mod Uret* er det bedste Skjold”, står det som motto på hennes tidning. Den andan tror jag, att hon lyckats hålla vid liv i sitt förbund och det är nog därför det i dag står så starkt, som det gör, även om vägen är lång nog, innan hon lyckats samla alla danska husassister till kamp för det gemensamma målet.

I. M.

* Uret = orätt.

”Ett litet anfall av lättja eller ett utslag av mod är i sig ingenting, men med tiden kan dessa handlingar genom upprepningar bli vanor av oöverbärlig styrka, vanor som kan göra oss fria eller förvandla oss till slavar.”

Jules Payot.

Bliv medlem av Kvinnoklubben på Eder ort, om Ni ännu ej är ansluten till densamma!

Huru länge?

Gång på gång uppröras vi av skiltringar i pressen och annorledes, om hustrumisshandel, och vid varje tillfälle söka vi efter orsakerna till dessa skuggsidor i förhållandet mellan människor, som dock en gång älskat varandra och hoppats bli varandras stöd.

Problemet är djupt och har många orsaker, och det är ej här meningen att söka reda ut dem, men det är svårt att låta bli att fråga sig: Huru länge skola hustrurna fortsätta med denna tålmodiga undfallenhet för brutala äkta män? Huru länge skall det dröja innan kvinnorna vakna på denna punkt? Det har nu så länge talats och skrivits om vårt människo- och personlighetsvärde, och dock, i det heliga äktenskapets namn trampas dessa värden hänsynslöst ned, dagligen och stundligen.

Det kan icke vara, och är icke, varken juridiskt eller moraliskt rätt att på sådant sätt som sker, underkuva, och låta sig underkuvas. Nu borde väl den uppfattningen ha slagit igenom att äktenskapet är ett fördrag för varandras gemensamma bästa, och icke en institution där den ena parten opåtalat skall få plåga den andra ända till döds.

Det är dock tämligen hopplöst att stifta lagar på detta område, så länge ej människorna själva mer allmänt än hittills bemöda sig om att tillämpa en human lagstiftnings anda.

En oavvislig plikt har hustrun bredvid alla andra den att även under hängivenheten söka bevara den respekt för sin personlighet, som hon har rätt att kräva av sin make. Och rent psykologiskt sett skall en sådan hållning vidmakthålla och öka ett gott förhållande och höja det till allt högre utveckling. Endast genom att makarna respektera varandras personligheter går det att på ett tillfredsställande sätt lösa alla de konfliktmoment, som de ojämna förhållandena och olika individualiteterna innebära i sig.

Åter och åter står det sålunda som vår största uppgift att fostra oss själva till starka och rika personligheter. För att helt och fullt kunna fylla våra uppgifter som hustru och mödrar kräves att blicken är öppen för det egna människovärdet och för detta värdes sammanhang med det hela, med familjen, med samhället.

E. W.

Ett framsteg i religionsfrihet är den borgerliga begravningen.

Rätten till borgerlig begravning, som av årets riksdag godtagits, är någonting att glädjas åt, även om endast ganska få vilja använda sig därav. Tvånget att använda statskyrkans ceremoniel är upphävt. En viktig princip är fastslagen. Den som icke tror som statskyrkan behöver icke heller hava denna läsande över sin döda mull. Både frikyrkliga och fritänkare få härmed sin rätt.

Riksdagens beslut skall emellertid först passera kyrkomötet, men är det all utsikt att man där icke anser det lämpligt att söka förhindra lagens sanktion. Förslaget från justitiedepartementet har nämligen varit på remiss till domkapitlen. Inom prästerliga kretsar tror man ju att borgerlig begravning kommer att användas så sällan att det icke spelar någon roll och därför ställer man sig resignerad. Olika åsikter äro emellertid rådande angående klockringningen och användandet av kyrkorna vid borgerlig begravning. Domkapitlet i Linköping t. ex. anser att det borde vara självfallet att de, som försmå kyrkans tjänst vid jordfästningen, också avstode från att bruka dess vigda gudstjänstrum såväl som dess klockor. Domkapitlet i Skara ställer sig mycket litet tillmötesgående, när det gäller kyrkornas begagnande men anser att detta för undantag kan få bestämmas av biskop eller domkapitel. Domkapitlet i Växjö är fullständigt emot att något för allmän gudstjänst invigt rum skall få användas för annan begravningshögtidlighet än den, som sker enligt svenska kyrkans ordning. Likaledes är domkapitlet emot klockringnings användande vid sådan begravning, emedan klockringningens innebörd är av religiös art. Domkapitlet i Uppsala ställer sig mer tolerant och tillstyrker klockringningen, men vill icke hava kyrkorna upplåtna. Häremot ha reserverat sig ärkebiskopen, domprosten och professor Wetter med följande motivering:

”Dock må för enstaka fall domkapitlet ge sitt tillstånd till begravning i kyrka även efter annan ordning än den svenska kyrkans; särskilt med tanke på de tillfällen, då av staten erkända främmande kristna religionssamfund, som ej på plat-

sen hava egen kyrka eller eget kapell, framställa begäran om att få förrätta jordfästning i kyrkan. I kyrkan må dock under inga förhållanden begravning utan religiös karaktär få äga rum.”

Man kan utgå ifrån att denna någorlunda frisinnaed åskådning blir praxis, att ärkebiskopens och professor Wetters anda kommer att avgå med segern. Men i alla fall blir det tillräcklig anledning att neka kyrkornas användning, ty det blir väl prästerskapet, som skall avgöra, om det är religiös karaktär eller ej. Är en begravning, där intet ceremoniel alls förekommer, blottad på religiös uppfattning? De tankar, som tänkas under tystnad, medan orgeln spelar och några minnesord sägas om den döde, kunna också vara religion. Det är i alla händelser allvar. Och varför skola religiösa ord betyda allt och det tysta allvaret intet?

Nu till frågan, varför man är angelägen om kyrkornas upplåtande. Det är naturligtvis dels därför att det icke alltid är vackert väder och en begravning under bar himmel då icke är lämplig, dels emedan kyrkorna i allmänhet äro anslående och högtidliga rum, där man önskar att vara i en högtidlig stund, dels slutligen emedan orgel finns i kyrkorna och orgelns toner bliva nu alltid det bästa uttrycket för högtid och sorg.

Oaktat utsikten till många stridigheter står dock emellertid fast att ett framsteg är vunnet, som vi böra vara synnerligen nöjda med. Det är i första hand religionsfrihetskommittén, som vi hava att tacka för det utarbetade förslaget, och den nuvarande regeringen, som haft företagsamhet att framlägga det. Religionsfrihetskommittén kom till med anledning av motion av Knut Kjellberg. Må vi därför med anledning av det resultat, som nu nåtts för religionsfriheten, ägna denne kämpe vår tacksamhets tankar!

Anna Lindhagen.

Arbetslös.

*Han led, försakade och svalt,
den ena dagen efter den andra,
hemmet var fattigt, snart allt
till länekontoret fått vandra.*

*Men han var tålig och god,
ty han var van att fara illa,
han hade ett segt, ett okvligt mod,
för hemmets gagn han ej ett tillfälle lät
förspilla.*

*Dock var allt förgäves, allt försent,
oturen honom ständigt följde, —
hans sträva sätt var ej illa ment,
den ädtaste själ hans trasor omhöljde.*

*Han hade svårt att bli förstådd,
man jämt honom orätt dömd,
hans goda vilja blev alltid försmådd,
hans redbarhet lätt man glömde.*

*I hemmet var ett gnat och kält,
sämjan den fanns icke mera,
barnen skreko i korus av svält,
och skulderna blevo allt flera.*

*Så gick det i månader långa.
Fanns då ingen som hjälpte hans nöd?
Bättre mans barn där funnos många,
som hade pengar och överflöd.*

*Rätten att arbeta finns icke mer,
sluten är varje hjälpsam hand,
intet ljus, ingen räddning han ser,
hårt är hans fosterland.*

— — —
*Och natten kom efter dagens strid, —
kanske en flämtande livslåga släcks? — —
kanske en bruten man fått frid,
re'n innan morgonen bräcks?*

Elin Petterson.

A. Sahlén: MOT KVÄLLEN.

Ferdinand Lassalle.

FERDINAND LASSALLE.

Den 11 april i år var det 100 år sedan Ferdinand Lassalle föddes. Han torde ha varit den socialistiska rörelsens mest glänsande agitator. Han dog som bekant helt ung i en duell 1864, således endast 39 år gammal.

Hela hans levnadsbana, allt från ungdomen, var som en hjältesaga, en roman, en högt spänd livsapoteos.

Lassalle var till börden jude. Betydande för hans blixtrande, ofta paradoxala språk är t. ex. detta yttrande: "Det finns två saker, som jag avskyr mer än allt annat i världen: journalister och judar — och jag är båda delarna."

Det var avsett att han skulle bli jurist, men redan tidigt fångades hans intresse mera av historien och filosofien, vilket ej hindrade att han trots hans väg ej blev juridikens ändock vart en av sin tids mest rättslärd på en del områden, tack vare hans invecklande i den långa pro-

cessen för bistånd åt hans intima väninna, grevinnan Hatzfeldt.

Vi kunna ej neka oss nöjet att citera ett brottstycke ur hans Kapital och arbete, med hänsyn till det dåtida tyska borgerskaps psyke, som är precis lika tillämpligt i dag som för 70 år sedan, då det skrevs. Det heter bl. a.:

"Och detta borgarståndets fullständiga förslöande — i Lessings och Kants, Schillers och Goethes, Fichtes, Schellings och Hegels land! Äro dessa andens halvgudar då blott som en flock sträckande tranor, vars flykt gick hän över våra huvuden? Har av detta kolossala andliga arbete, av denna inre världsomvälvning, de utfört, intet, intet, rakt intet övergått till nationen, och består tysk anda verkligen blott av några få ensamma individer, som var för sig övertaga arvet från sina föregångare och fortsätta dessas ensamma och för nationen fruktlösa

arbete under bittert förakt för sin omgivning? Vilken förbannelse har då gjort borgarståndet till den grad arvlöst, att av alla de väldiga kulturarbeten, som företagits i dess mitt, av all denna bildningens livslust icke en enda droppe befruktande dag har fallit ned i dess alljämt mer förtorkade hjärna?... Borgaren firar fester för våra tänkare — ehuru han aldrig läst deras arbeten. Han skulle bränna dem, om han hade läst dem. Han svärmar för våra diktare, emedan han kan anföra ett par strofer av dem eller har sett ett eller annat av deras skådespel, ehuru han aldrig tänkt sig in i deras världsåskådning!"

Lassalles rörliga ingenium spände över många olika områden. Men det är som arbetareklassens främsta väckare och socialismens idéförkunnare under dess barndomstider, som han fått historisk betydelse långt utöver Tysklands gränser. Med hans glänsande, muntliga framställningskonst förenades även en enastående språklig klarhet som skriftställare — som känt en sällsynt egenskap av tyskspråkiga utövare. Hans produktionsförmåga som förf. torde inses då man observerar, att han åren 1862—1864 utgav en tjugotal skrifter, av vilka några till omfång äro betydande bokverk, behandlande filosofiska spörsmål, rättsvetenskap och arbetarefrågor.

Lassalle var radikal och revolutionär gent emot den bestående orättvisa samhällsformen, men han var dock ej doktrinär, utan strävade efter praktiska resultat. Därför inriktade han kampen på ernående av den allmänna rösträtten och ansåg, att en upplyst arbetareklass fredligt kunde omdana samhället efter socialismens idéer när den vaknat till insikt om sin betydelse och skolat sin vilja och begåvning. Hans syn för dagspolitikens betydelse, som då ej delades av de övriga ledande inom

den spirande rörelsen, bragte honom till motsatsställning mot dessa i denna och andra frågor av principiell betydelse, som vi här ej kunna gå in på.

Lassalles framträdande bebådade emellertid en ny tid för Tysklands arbetareklass. Med sitt eldande patos för socialismens befriande av arbetarna och de förtryckta, förenade han idealisk tanke och realistisk grundsyn. Hans sagoskimrande, korta verksamhet i vår världsframmanande rörelse skall säkerligen långt fram i kommande tider väcka intresse.

Vi avsluta dessa kortfattade minnesrader med anförande av den för Lassalle så fulltoniga och för övrigt så riktiga satsen för arbetarnas höga och viktiga uppgift:

”Er anstå icke längre de förtrycktas laster, ej heller de tanklösas tomma förströelser, ej ens de obetydligas oskyldiga munterhet. Ni äro den klippan, var på nutidens kyrka skall byggas.” V.

G. Corot: IDYLL.

Kvinnliga fackföreningar.

”Törnrosa sov i hundra år och så kom prinsen och väckte henne.” I Morgonbris marsnummer läser man en artikel, ”Kvinnliga fackföreningar”, som kommer en att minnas lilla Törnrosas förmåga att sova sig bort från sin samtid.

Artikeln är ett enda verop över oss unga kvinnor, som icke förstå eller ens vilja förstå ”våra fädernas arbetarerörelse”. Som för en fin hatt, fina kläder förneka vår klass och de våras kamp.

”De äro”, säger författarinnan, ”hellre illa avlönade slavar i fina kläder och halvfina vanor än de stolta höja huvudet som enkla arbetareflickor och fordra respekt för sig och sin rätt till anständig lön. Till något annat än att härma överklassdamen i hennes toaletter räcker ofta icke deras lön och något annat begära de icke heller. Kläder och nöjen, på ett hederligt eller ohederligt sätt är för många deras livsmål.”

”Och något annat begära de icke heller”!!! I sanning frestas man icke att å författarinnans vägnar längta efter hennes prins, som kan komma hennes sovande ögon och öron att se och höra vad som rör sig i tiden.

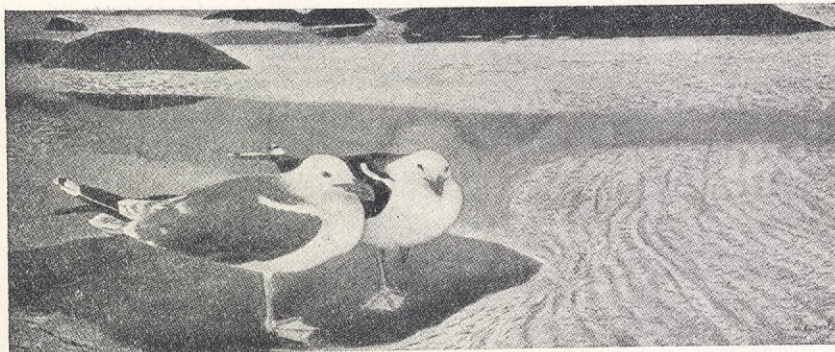
Så tar författarinnan ett exempel, som ”kan mångdubblas tusentvis”. Alltså: Vi ha en äldre arbetarefamilj. Mannen har slitit och släpat i hela sitt liv, hustrun likaså. Mannen har varit med i arbetarerörelsen. Mången strejk, mången gärning av solidaritet mot kamrater och mot sin klass har han deltagit uti. Han har vuxna döttrar i 17—18-årsåldern. De äro sömmerskor, modister och butiksbiträden. Alla äro uselt avlönade, en del så dåligt att de knappast kunna försörja sig själva. Tror någon att detta driver dem att följa sin fars traditioner, att ansluta sig till en fackförening eller ens sympatisera med den klassrörelse i vilken deras far tjänat och ännu tjänar med aldrig svikande trohet.”

”Nej”, utbrister författarinnan, ”det är som umgängelsen med hat-

tar, tyger och toaletter mutade dem och de därigenom lockades till något slags snyltgästskap hos överklassen. Hellre än att de i solidaritet med sitt fattiga hem ställa sig på sin klass sida och tillsammans med kamrater kräva sin rätt, gå de som hemliga förrädare av sin klass och låta söva sig till ro av en ytlig lyx och slaviskt efterrapande av överklassens vanor och levnadssätt.”

Ja, bistrare avbasning har väl aldrig bestått dessa stackars yrkesgrupper. Men hur är det med vederhäftigheten? Hur stor skall månne den lönen vara, som tillåter en sömmerska, en modist eller ett butiksbiträde att leva i ”ett slaviskt efterrapande av överklassdamens levnadssätt”? Den mest filantropiske bland våra arbetsgivare skulle säkert stå betänksam inför ett sådant lönekrav. När man då betänker att filantropiska arbetsgivare äro en dyrbar sällsynthet i vårt land blir man ännu mer betänksam.

I slutet av sin artikel riktar författarinnan en patetisk maning till kvinnoklubbarna landet runt att ta itu med de försoffade. Vi skola gö-

Bruno Liljefors: VILANDE HAVSTRUTAR.

ras mottagliga för fackförenings-idén! Detta läser man verkligen med odelat nöje.

Vi borde ju också efter denna flammande vidräkning vara totalt tillplattade och ödmjukt böja oss i väntan på den kommande väckelsen från kvinnoklubbarna. Men i väntan på reformatörerna kan man ju alltid tillåtas några reflexioner. Vem talar om alla dessa strider, små strider kanske, men bittra ändå, som föras i det tysta för att värna om föreningsrätten? Det föres ingen statistik över hur många som ännu måste försvara den bland oss kvinnor. Det skrivs ingen historia över det arbetet. Men det är en liten skärv i det arv vi en gång lämna till dem, som komma efter oss. Det finnes dock bland de nämnda yrkesgrupperna organisationer, vilka i stark solidaritet gått genom svåra konflikter under de sista åren. Man skulle kunna visa på oräkneliga fall där kvinnorna för en tid snart sagt glömt sina hem. Men varför ha de glömt dem? Icke därför att de äro sövda till ro av lyx och vecklighet, utan därför att deras klass behövt dem. Det är sant att det ofta är mycket svårt att organisera kvinnor. Men det är icke sant att de icke förstå solidaritetens bud. Det är också sant att vi behöva väckelse bland kvinnorna. Men vi ha sannerligen icke behov av de väckelsepredikanter, som stämpla oss som förrädare mot vår klass. Därtill ha vi kämpat för hårt de sista tio åren. En ärlig och målmedveten strävan efter upplysning för oss och våra organiserade kamrater det önska vi. Och kvinnornas arbete inom fackföreningsleden under de sista åren bevisar att denna önskan icke endast är en tom gest.

Allt tätare bli de kvinnliga fackföreningsleden och detta ger vid handen att kvinnorna i den fackliga rörelsen se en möjlighet att tillvarata sina intressen. Det är visserligen ingen rusning, som till ett utlo-

vat lyckoland. Men det är en byggnad, där sten fogas till sten med ett tålmod, som lovar att den icke kastas omkull vid första vindpust.

E. J.

Kvinnorna i Amerika protestera mot särslagstiftningsbestämmelser för dem såsom yrkesutövare och industriarbetare.

Det har helt nyligen stått en het strid i U. S. A. angående ett lagstiftningsförslag för arbetande kvinnors skydd. Ett lagförslag om 48 timmars arbetsvecka för kvinnor endast, har framlagts i legislaturen i staten New York. Det fanns såväl motståndare som vänner till förslaget. Bland motståndarna till en sådan lag står först och främst "National Women's party". Dess ordförande i staten New York, Mrs Clarence W. Smith, säger bland annat följande i sin motivering mot lagförslaget:

"När man genomdriver lagstiftning som inskränker endast kvinnors arbete, så berövas kvinnorna möjlighet att framgångsrikt konkurrera med männen, emedan de regler, som gälla för kvinnor men icke för män, göra kvinnorna till mindre önskvärda arbetare och medföra tendensen att tvinga dem att antaga motbjudande och illa avlönat arbete. Womens Party försöker se till, att all lagstiftning, som har med arbetstiden och dess reglering att skaffa, skall gälla för både män och kvinnor."

Pressen över hela landet har livligt kommenterat denna kvinnornas ställning. Anhängarna av lagförslaget anse det märkvärdigt, att kvinnorna själva avvisa en arbetstidskyddslag på 48 timmar i veckan. Men det finnes också röster som an-

se att Mrs Smiths motivering är logiskt klar. Att stifta en ny lag av sådant slag blir icke till stor nytta för arbetarkvinnan, som måste sälja sin arbetskraft för att kunna leva och som måste konkurrera på arbetsmarknaden med såväl männen som kvinnorna om ett tillfälle till självförvärv. Arbetsgivaren anställer kvinnor därför att deras arbetskraft är billigare än männens. Kan han få ett större mervärde ur en manlig arbetare genom att låta honom arbeta större antal timmar än en kvinnlig arbetare enligt lag har rätt att göra, så anställer han mannen och låter kvinnan fara. Han följer därvid precis samma lag och princip, då han låter en manlig arbetare gå för att fylla hans plats av en kvinna. Det är lönefrågan och profitintresset som är det avgörande. Kvinnan dras mer och mer in i industrierna, där hon behandlas på samma sätt som arbetare av andra könet. Att söka rädda henne undan utsugningens grävsta former och konsekvenser genom lagstiftning, speciellt för hennes del, medför oftast ett helt annat resultat än det åsyftade. Men röster ha också höjts mot en alltför extrem feministisk syn på denna lagförslagsfråga. Mrs Irene Loeb har framfört den tankegången, att "lika rätt" medför "lika kamp" för kvinnorna och hon varnar kvinnorna härför i följande tankar, även de nog så intressanta: Det har tagit århundraden, säger Mrs Loeb, för att skapa fram skyddslagar för kvinnorna i deras kamp som arbeterska och som kvinna. Det är fara värt, att många av dessa värdefulla, för kvinnorna så nödvändiga skyddslagar komma att förintas om lika rätts- och lika kampsprincipen extremt, såsom föreliggande lagförslag antyder, efterföljes i det praktiska livet. Kvinnorna, av naturen hänvisade att vara nya släktleds bärarinnor, ha i egenskap och i hägn av denna sin naturliga biologiska livsställning utverkat åt sig skyddslagar, avvägda med samhällshänsyn mot dem själva som kvinnor, med samhällshänsyn mot nya släkten. Såsom t. ex. änkepensioneringslagen, nu i kraft i 42 stater, även i Hawai och Alaska. Den kan komma att strykas ut igen som en vind. Denna speciellt kvinnliga skyddslag, en av de mest behövande och skyddande samhällslagar som stiftats för kvinnors hjälp och skydd, har fordrat år och åter år av ändlöst oförtrötlat arbete för att genomföra. Den är baserad hu-

Hyllningarna för Anna Sterky.

Under sista veckan av mars blev Anna Sterky, med anledning av sin avflyttning från Stockholm, föremål för livliga och storartade hyllningar från partivännernas sida.

Hon har under ett kvarts sekel varit bosatt och verkat där inom rörelsen och nu vid uppbrottet komma minnena fram och bilda ett led av händelser, särskilt på det kvinnliga organisationsområdet.

Men inom hela rörelsen är Anna Sterky uppskattad och avhållen, icke endast för sitt arbetes skull, utan i lika hög grad för sitt rika och goda sinnes skull, för den personlighet hon varit och alltjämt är. Och det känns tomt efter henne.

Ett festligt samkväm anordnades avskedsstunden av förbundsstyrelsen. Över 200 kvinnor hade samlats och uppvaktade Anna Sterky på ett storartat sätt. Agda Östlund och Anna Visborg framburo kvinnornas tack för hennes alltid trofasta och intresserade arbete i denna rörelse och för alla kloka råd och hennes

vudsakligast på grundval av kvinnornas underlägsenhet i existenskampen för sig och sina barn gent emot mannen."

Kvinnorna stå även i en naturlig undantagsställning i lika kampsrätten vid tiden av havandeskap. Även därvidlag har det lyckats kultur och civilisation att väcka samhällets sociala skyddshjärta mot kvinnorna, under samma grunder "hennes inkompetens att föra en effektiv arbetskamp under havandeskap."

Lika rätt för kvinnor k a n k o m m a a t t b e t y d a lika kamp. En kamp, som hennes natur ej skall känna sig lika väl rustad för som mannens. Kvinnorna måste strida sin kamp för ernående av social och ekonomisk lika rätt, framförallt med sikte på att ej i en häftig framstormning för vinnandet av dessa positioner rasera samhällsliga skyddslagar, upprättade inte som förnedrande feminina skyddslagar utan som sociala samhällslagar behövligen för kvinnorna själva, för samhället, för uppväxande generationen. Lika rättsprincipens kamp får icke förrycka vad generationer med möda lyckats bygga upp av skyddslagar för kvinnorna — i egenkap av kvinna, maka, moder.

Maja Björkman-Broberg.

A. Sahlén: VARKVÄLL I STOCKHOLM.

goda vilja att hjälpa när svårigheter uppstodo.

Bland gåvor märktes ett utmärkt fint konstverk, en tavla med Stockholmsmotiv från Mälarsidan, av konstnären Rikard Lindström.

De fackligt organiserade kvinnorna ägnade henne en storartad blomsterhyllning åtföljd av en vackert textad adress med följande innehåll:

Till fru Anna Sterky.

Nog de gamla bland oss minnas än förgången tid:
Ung som gammal arbetskvinnas hela kraft och id
slöks av Grottes kvarn behändigt mot en ömklig skärv,
och den regeln gällde ständigt:
svältlöa — kvinnovärv.

Ack, visst fanns det de som drömde,
medan kroppen slet,
som i sina hjärtan gömde lyckolängtan het.
Men vad båtade väl drömmar —
kamp var männens sak,
hette det. I hungerns tömmar
drömmerskan blev spak.

Men du tände oss en stjärna
som du för oss bar.
Hjärta hade du och hjärna,
manligt stark och klar.
Oförtröttad, klok och trägen
skapade du tron
på vår sak, tills klar låg vägen:
organisation.

Det blev disciplin och samling
ock i kvinnors led.
Rosig ungmö, skrumpen gamling —
alla måste med.
Solidaritetsens lära
smidde vapen nu.
Att de segrat är din ära.
Väckerskan var du.

Tack för ljuset, tack för stödet,
som gav mod och lust,
när för rätten eller brödet
krävts att ta en dust.
Lågan som du fönt skall brinna
även när du går.
Tag vårt tack, du märkeskvinna!
Alltid blir du vår.

Följande fackorganisationer deltog i denna hyllning:

Kvinnornas fackliga samorganisation, bryggeriarbeterskor, vattenfabriksarbeterskor, tidningsbud, sjöfarande kvinnor, kemisk-tekniska arbeterskor, skoarbeterskor, kvinnliga metallarbetare, baderskor, korkarbeterskor, folkskolestäderskor, kokerskor, tobaksarbeterskor, stadsfackföreningen, hemsköterskor, beställningssömmerskor, konfektionssömmerskor, bageriarbeterskor, uppapperskor, ammunitionsfabriksarbeterskor, silverpolererskor, hembiträden, vinhandelsarbeterskor och tvätt- och strykerskefackföreningen.

Under hela samkvämet fick fru Sterky mottaga blommor och telegram, tal och välgångsönskningar och stämningen förhöjdes ytterligare genom vacker sång och musik.

I sitt tack för all hyllning och erkänsla, erinrade fru Sterky om det goda samarbetet i med- och motgång och uttalade sina ljusaste förhoppningar om arbetarerörelsen i Sverge och kvinnornas medverkan i denna. Den utomordentligt lyckade festen avslöts med "Arbetets söner" och "Internationalen".

En alldaglig historia, som föranleder till några funderingar.

En plats blir ledig, den förre innehavaren har fått befordran och en annan befordras i stället. Det är som sig bör att den bäst meriterade får platsen, som är en kassörsplats och ganska bra betald. Den skulle alltså kunna bli en bra brödbit för den som får den, i synnerhet som den är i stadens tjänst och således säker. Den föregående innehavaren åtnjöt en lön av femtusen kronor om året jämte dyrtidstillägg, kanske hade han också tillfälle att göra en talang ekonomiskt fruktbarande och således skaffa sig biinkomster, kommer därtill att han var ogift, så bör det kunna förklaras hur han med heder skött befattningen i många år och odisputabelt tillhörde samhällets ståndspersoner. När så platsen skulle ledigförklaras kom man i verket till insikt om att denna plats, genom vars innehavare flöto nära eller över miljonen årligen, kunde avlönas åtskilligt lägre. Den osunda sparsamhetsprincip som under de sista åren fört med sig massor av platsindragningar med ty åtföljande överarbete för en del och därmed också overtidsbetalning, där sådan kunnat utvinnas, eller hänsynslös utsugning, där inga bestämmelser om overtidsersättning funnits, grep också denna styrelse och lönen reducerades, till mindre än hälften, för den nye innehavaren. Den lycklige meriterade sig med tio års klanderfri tjänstgöring och att på en lön av 1,800 kronor plus dyrtidstillägg hava klarat sig utan att begära förskott.

Så blev han innehavare av en plats som var avlönad med 2,400 kronor om året plus dyrtidstillägg och 300 kronor i felräkningspengar eller med högst 310 och lägst 297 kronor i månaden. Han ingick äktenskap och fann att — lönen inte räckte till, att, ens tillnärmelsevis, uppehålla de traditioner, platsen sedan gammalt fört med sig. Han måste skaffa sig biinkomster! En fabrik startades och denna fabrikation råkade vara en av de mest tryckta i vårt land, översvämmad som marknaden är med utländskt gods till billigt pris. Fabriken behövde pengar och kassan fick släppa till! Redan ett par månader efter platsens tillträdande skedde det första tillgreppet och på en tidrymd av knappa två år har manipulationerna vuxit så att de tills dato omfatta 60,000 kronor. Det gives tyvärr ingen återvändo för den som kommit på glid. På så kort tid förbrukades sextiotusen kronor utan att man fann det märkvärdigt

på något sätt. Då förskingringen upptäckts frågade man sig förvånad var den tilltalade gjort av alla dessa pengar, man hade inte upptäckt att han levat högt eller förbrukat mer än vad man ansåg att han hade rätt att göra. Osökt framtingas frågan i såväl detta fall som andra liknande:

Vad menas med att leva högt?

När en man med 3,600 kronor i årlig inkomst förbrukar nära tio gånger denna summa så väcker det inte det ringaste uppseende. Mannen ifråga uppgav sina under tiden gjorda utgifter till följande: Finansiering av fabriken — biinkomsten — till 15,000, handpenningar å villa 1,000, avbetalning å bil 1,000, cigaretter 2,000, böcker och tidningar 1,500, kläder och uteliv tillsammans 6,000 kronor, avbetalningar å skulder 10,000 etc. Att förbruka cigaretter för 2,000 kronor om året, köpa bil, hålla sig med garage som kostar 1,000 kronor om året, vara ute och fästa upp 4,000 kronor etc. det väcker inte den ringaste misstanke hos vederbörande. Först genom att en firma kräves på betalda räkningar upptäcktes förskingringarna. När för någon tid sedan en förskingringshistoria i Stockholm blev känd, sades det att mannen som förbrukade c:a 400 kr. i veckan på uteliv, ingalunda levat högt. Så är det också här. Man saknar totalt begrepp om vad som menas med att leva högt. Det är också rätt intressant att läsa vad försvarsadvokaten säger:

”Högkonjunkturerna under kriget med dess rika penningtillgång åstadkom en förhöjd levnadsstandard inom så gott som alla samhällslager och i sammanhang därmed en likgiltighet för pennings värde, vilken med kraften av en moralisk epidemi undergrävde den ekonomiska moralen. Den därpå följande katastrofala nedgångstiden, varvid förmögenheter och värden spolierades i en omfattning, som sällan förekommit, stegrade hos icke motståndskraftiga individer likgiltigheten för penningen som produktiv samhällsfaktor ända till brottslig vårdslöshet.”

Ovan citerade är tydligen en alldeles riktig uppfattning av tidens förskingringspsykos, men försvarsadvokaten tycks ha glömt att den unge man det här gäller fått sin befattning först i april 1923 sedan penningknappheten redan inträtt, en följd därav var ju den skandalösa beskärningen av lönen, och att det för befattnings-

havaren ifråga dock innebar en löneförhöjning av omkring 900 kronor att komma till denna kassörsbefattning från den, efter ett tioårigt arbete, med 1,800 kronor avlönade befattningen. Allt har tydligen funnit sin naturliga förklaring i det att mannen antagits hava andra inkomstkällor. Det ansågs nämligen inte alls vara med befattningen oförenligt att innehavaren startade ett företag som kunde sätta honom i stånd att leva någorlunda i stil med befattningens art av tjänsteman i stadens verk! Men om en gift kvinna innehar en blygsam anställning på kontor, i bank, skola eller stat, så ropas det högt om dubbelinkomst och orättvisa mot familjeförsörjarna! En man kan sitta med flera inkomstbringande befattningar, till och med vara ordinarie i ett verks tjänst och jämsides kassakontrollant, verkställande direktör eller annat liknande i privat företag, ja, driva egen rörelse eller företag, utan att det anses oriktigt. Om han då förbrukar mer pengar än man anser att han skulle göra om han endast levde på sin lön, så kommer man genast med den ursäkten, han har ju extra inkomster — naturligtvis icke alltid kontrollerbara — men det förklarar allt. Också i detta fall har man anledning att tänka på denna dubbelmoral som vojar sig över att en hustru hjälper till med att göra en kunskap fruktbarande och därmed höjer hemmets levnadsstandard. Men inget säges om en mans dubbla tjänster. Om det i det här fallet hade funnits en självförsörjande hustru, som med sitt arbete hjälpt till med att betala bosättningssskulden, hade familjen måhända kunnat klara sig på mannens lön. En annan reflexion som osökt tränger sig fram är denna:

Vilken andel har hustrun i det skedda?

Mannen var nygift och det finns två små barn. De hushållspengar hustrun har fått utgöra hela den ordinarie lönen eller omkring 300 i månaden. Hon har inte ens fått dem på en gång så, att hon kunnat hushålla på dem, utan i små poster, kanske fått tiggas dem rent av, medan mannen haft tillgång till och förbrukat över 30,000 kr. om året. Man kan således här slippa den gamla frågan: *Où est la femme?* Att mitt under egna högkonjunkturer hålla hemmets standard någorlunda vid det normala vittnar om en respekt för hustrun, som är ganska stor. Villan och bilen skylles helt naturligt på fabriken, likaledes resorna och festmiddagarna. Det kan ju vara en tröst för en stackars hustru efteråt att veta, att hon ingen eller liten skuld har i det skedda. Mycket ofta är såväl mannens inkomster som hans uteliv okända för hustrun. I motsatta förhållandet faller

domen synnerligen tungt på henne. Men om en kvinna förskingrar, vilket dess bättre sällan sker, kan man vara övertygad om, att det står en man bakom, som plågar henne för pengar och eggjar henne, många gånger också hjälper henne med manipulationerna.

Platsen har varit underbetald.

Man kan verkligen ej annat än harmas över det snålsystem, som sätter en lön på en sådan syssla så orimligt låg. Vilken frestelse ligger det inte i att se pengar gå genom händerna och själv behöva gnida och spara till ytterlighet för att få det någorlunda dragligt. Man kan förstå att det kan gå dithän, men vad man inte kan förstå är att det går så fort och så orimligt mycket. Måhända finner man förklaringen i det faktum, att man först lånar för att täcka behovet och sedan inte ser någon återvändo. Så har lavinen satts i rullning och står inte att hejda. Den lätta tillgången till pengar, den ytterligt slappa kontrollen och de stigande anspråken medverka till kraschen. En av stadsrevisorerna påstår, att han varnat vederbörande styrelse, *ej för att pressa ner lönen, utan för att besätta den med en man.* Han ville ha en kvinna och en utomstående på denna plats. Och nu komma vi till en verkligt cyniskt manlig synpunkt.

En plats degraderas, sätt då för all del dit en kvinna! Hon kan leva på den lilla inkomsten, hon är plikttrogen, pålitlig och blandar inte hop sitt och andras, hon är mycket sällan förskingrare! Den som efteråt skryter med att ha företrätt denna synpunkt är visst ingen vän av kvinnor och kvinnoarbete, men han är vän av sparsamhet och företräder dem som äro måna om stadens pengar. En uselt betald förtroendepost *måste skötas av en kvinna*, om det inte skall gå på tok. Men de, som tala om att kvinnorna tränga in på mannens arbetsområden och ta brödet ur munnen på familjeförsörjarna, visa de någon förståelse för familjeförsörjarnas intresse, när de lägga om en befattning från att vara manlig till kvinnlig? Och skälet är inte av omsorg om kvinnornas försörjning, utan av ren snålhet.

Först när vi få *lika lön för lika arbete* och ordentligt betalt för alla arbetande grupper och individer kunna vi tänkas komma över sådana historier som denna. Kommer så därtill en ordentlig kontroll över kassor och medel, som förvaltas eller gå genom andras händer och sist förbud för drivandet av affärer vid sidan om innehavd tjänst, så skola vi väl så småningom komma över denna sortens krigssjukdomar.

Sigrid Lundin.

G. Corot: HERDEN.

Arbetarkvinnor!

Första maj.

Arbetareklassens stora internationella mönstringsdag måste arbetarkvinnorna anse som hederssak att sluta upp vid männens sida i demonstrationsleden.

Årets första maj kommer all världen över, så långt vår rörelse nått, att främst ägnas åt propagandan för fred och folkförödring.

Arbetarkvinnor i Sverge! Visa genom massanslutning kring våra talarstolar, att Ni på allvar vilja giva eftertryck åt Eder fredsstråvan.

Giv ett värdigt svar på de militaristivrande kvinnornas agitation.

Vårt land har nämnts med beundran ute i världen för dess fredspolitik vid kritiska tillfällen i senare tid. Befästa detta intryck!

Reaktionen arbetar intensivt att förhindra en motiverad sänkning av våra militärutgifter.

Giv den svar från de djupa leden genom anslutning för den politik, som företrädes av vårt parti och vår regering.

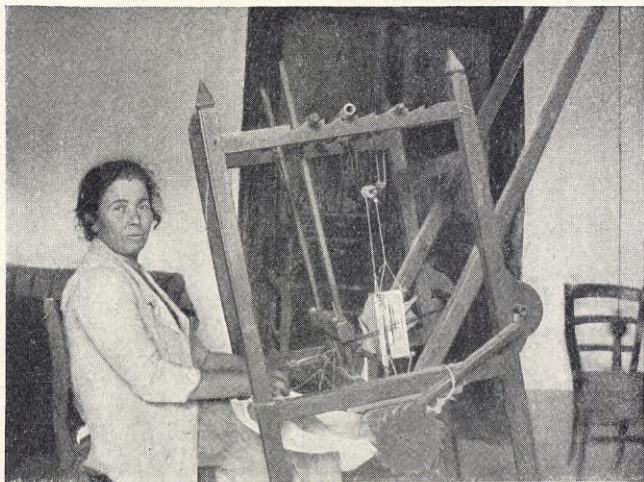
Den borgerliga uppfattningen för de sociala och humanitära problemen, som äro av så djupt ingripande betydelse för arbetareklassen, är oftast oförstående eller fientlig.

Hemmen och arbetarkvinnorna äro i sista hand de, som mest få kännning av de otillfredsställande förhållandena.

Visa därför genom massanslutning till första maj-demonstrationerna Eder mening och vilja för det freds- och uppbyggande arbetet, för social nydaning och för rättens seger över våldet.

Sv. Socialdemokratiska Kvinnoförbunds styrelse.

Sidenväverskan i Massa Lubrense.

Vinzenza vid sin bronsäldersvävstol.

Det finns i Sorrento, en timmes väg från Massa Lubrense, en sidenhandlare, som anser sig poetiskt och litterärt begåvad. Och denna sidenhandlare har som reklam utgivit ett litet häfte koncentrerad sorrento-historia. Vad däri mest intresserar är redogörelsen för träarbetet och sidenvävningen i den sköna, italienska avkrok, som heter Sorrento. Men den gode sidenhandlaren far ovarligt fram med vad vi nordbor kalla sanningen. Av de *fabriker*, som här skulle finnas med intressanta, ålderdomliga vävstolar fanns vid närmare efterforskning ej ett spår och på mina närgångna och upprepade frågor kröp det slutligen fram, att endast *en* person bedrev sidenfabrikation och kunde skänka mig närmare upplysningar. Denna enda var en konkurrent med affär vid en liten bigata.

Till denna konkurrent ställde jag nu mina steg, följd av en något syrlig och avmätt avskedshälsning.

Konkurrenten var av annan typ. Han krusade icke och blev ej syrlig. Inte heller skrev han dikt. Han var affärsman.

— Fabriker? Nej, det går inte längre. På min fars tid startade han och två andra silkesmaskodling, hade egna spinnerier och väverier,

men det skulle aldrig gå i dessa tider då konstsilket tar loven av det äkta överallt.

— Men Ni säljer äkta vara. Detta — och jag lyfte en styv, tung sidenschal, kan väl aldrig vara konstsilke?

— Nog är den äkta. Jag får av väverskor, som sitta här och var i bergsbyarna. De erhålla silke av mig och jag

betalar dem för deras arbete. Vill Ni se äkta silke? Se här!

Han tog ur ett skåp en väldig härva tungt grått — som jag tyckte — lin.

— Här är råsilket. Detta vaskas rent och vitt i vatten. Då blir det som detta! (Han tog upp en snövit, glänsande, lätt härva.) Och förlorar oerhört i vikt. Sedan färga vi det (här kom en klarblå härva fram) och då blir det frasande. Känn!

Jag gjorde det och häpnade över den stora härvans lätthet.

— Vad kostar silket pr kilogram?

— Sexhundra lire.

— Det var förskräckligt.

— Ja, Ni förstår, att man ej i onödan konkurrerar med konstsilket.

Han följde mig då vidare ifrån sin butik till en verkstadslokal, där ett antal unga och gamla män med hederliga, uråldriga spinnrockar — samma princip som våra kvarlevande i avkrokar och obygd — arbetade för fullt. Alla på ackord, ty eljes, upplyste min ledsagare, blir det bara munnarna som arbeta.

— Men, sade jag, det är sidenväveriet jag vill se. Det utföres ju av kvinnor?

— Ja, men inte här. Då får Ni

gå till Massa Lubrense. Jag skall skicka en pojke med Er.

— Nej, stor tack, sade jag förskräckt. Jag hittar så bra själv. Det vore förfärligt att nödgas följa en av småpojken på deras blyxtfärder.

På så sätt fick jag äntligen reda på *var* sidenet vävdes. Nu återstod att se hur. Jag gav mig alltså ut på nya upptäcktsfärder till den lilla garnisonsbyn (*staden* kan man rakt inte kalla den) Massa Lubrense. Hos en munksandalmakare vid namn Tibuzzio fick jag anvisning på en "donna", som vävde för en sorrentinsk affär. Följd av en skock nyfikna, smutsiga, trasiga barn med tovtigt hår och rinnande näsor kom jag äntligen fram till ett stort, ore-gelbundet och förfallet hus med en och annan skön stuckaturgris, vackert arbetade galler för fönstren, en lång välvd gång (se bilden) till vad en gång varit en trappa, men nu var så totalt bortnött, att man kravlade sig uppför en brant stenbacke till en öppen veranda, från vilken dörrar ledde in till diverse rum, av vilka ett tillhörde Vinzenza, sidenväverskan. — Ja, skall man kalla hålör med sten golv, så nött, att man ej kan gå utan att se sig för, stenväggar, bräder på lådor till sängar, grå madrasser, grå täcken, lappade och trasiga, en rankig, sitslös stol, överdelen av ett skåp, en smutsig madonna på väggen — skall man kalla detta böningsrum? Under sängen tittade fram tre gula höns med hotfulla och förskräckta uppsyner. En flicka på elva år bar en liten ettåring, som jämrade och skrek, medan ur näsan rann var och slemm. Barnets huvud var ombundet. De små krumma händerna och fötterna tydde på sjukliga förändringar i hjärnan.

Jag frågade Vinzenza, om barnet var hennes. Ja, och hon hade sex till. Den äldsta var elvaåringen. Hur många som dött däremellan talade hon ej om.

Hon själv var, som synes av bilden, en rejäl, arbetsam, präktig typ. Jag förklarade mitt ärende och bad henne ej misstycka, att jag dök ned

på detta sätt och störde hennes arbetsdag. Men hon log med vita, granna tänder och visade sig i det hela så förtjust, att min svaga oro försvann. Hon flyttade fram vävstolen, ett av ålder nästan bronsfärgat trä mysterium, som det tog mig, som ej har vana vid vävstolar, åtminstone tio minuter att klara upp. Bom fanns inte. Den s. k. hästen bestod av en mycket primitiv ställning av segelgarn, pinnar och tråd-rulle. För tillfället vävde Vinzenza band, och den smala, röda varpen såg bortkommen och ynkelig ut i allt virrvarr av trä, bomull och silke. Som bom fungerade en stor sten, fastbunden vid en tråkloss, där varpen lindats upp. På bilden skyler stenen (som ej kunde hållas stilla för fotografering!) en sällsynt trasig stol (liksom Vinzenza själv skyler det halva skåpet). Jag hade hela tiden intryck av att det hela höll på ett falla samman, lutande och ränkligt som det var.

Men så satte sig sidenväverskan vid sin stol. Ordnade med snabba, lätta händer något, som kommit i olag, tog en kornblå spole och började arbetet. Säkert, lugnt, lätt och snabbt växte sidenbandet. Hon bytte färger, ordnade varpen, trampade med bara fötter, solven steg och föll regelmässigt och fascinerande. Jag satt länge och väl och såg på och tänkte inom mig med uppriktigt vemod: Hur synd, att hantverket försvinner ur världen. En skicklig hantverkare är konstnär. Hur måste han ej behärska muskler och ögonmått! Vilket behag ligger ej i de rörelser som utföras till exempel vid en spinnrock, även om en stor och gammal man sattes vid den, blott han är skicklig. Och här, vid vävstolen! Vinzenza var barfota, i smutsiga trasor, runt omkring rådde ett elände, som vi i Sverige inte skulle fåla i våra värsta kåkar, men behagfulla voro hennes rörelser, hennes grova arbetshänder, vilka kommo direkt från citronplanteringen till det fina sidenarbetet, rörde sig med sällsam lätthet och säkerhet. Hantverket dör oåterkalleligt

I gamla palats bor och arbetar den fattigaste befolkningen.

ut, även i en avkrok som Massa Lubrense, som Sorrento. Trots att kommunikationerna med den stora staden Neapel på andra sidan tremilsgolfen äro och förbli usla, dör den ut och viker för maskinernas konkurrens. Om femtio år, hade sidenhandlaren sagt, finns inte en silkesmask i Italien (vilket nog var en överdrift) och inte en handvävd silkesschal (troligen också överdrift).

— Vad får Ni för att väva detta? frågade jag slutligen för att befria mig själv från det estetiska vemod, i vilket jag sjunkit, och hennes svar botade mig genast till hälften:

— Femtio centesimo för metern, sade hon.

— Och hur länge tar det att väva en meter?

I hennes andra svar låg förklaring och rättfärdigande av att hantverket dör ut — trots sin skönhet. Hon sade:

— Får jag sitta vid — vilket ju inte händer med sex barn och citronplantering och hushåll — hinner jag metern på 1—1 ½ timme.

Det högsta hon alltså pr dag kunde förtjäna var fyra (4) lire — sextiofyra (64) öre på svenska. Viserligen motsvara fyra lire för henne tre gånger vad sextiofyra öre betyder för oss, men ändå —!

Jag gav henne vad jag hade med mig: sju lire. Hon var överförtjust. Vidare lovade jag henne en fotografi av henne själv vid vävstolen och hennes granna tänder blixtrade fram. Till sist försökte jag få henne att begripa, att ett barn med kronisk inflammation i huvudet bör ej bäras uppe i det starka solskenet, utan ligga och ha så mycken ro som möjligt. Hon såg skeptisk och oberörd ut och jag kände på mig, att hon inte ämnade lyda ett enda av mina goda råd. Ty hon var en typisk italienska, full av den så berömda sorglösheten. Och om hennes barn levde eller dog — det rörde henne egentligen inte förrän kanske i barnets dödsögonblick, då hon skulle inse under några dagar, att hon var olycklig. En präktig, arbetsam, sorglös italienska. Nöjd med femtio centesimo (8 öre) för en och en halv timmes arbete.

Nej, sannerligen, tänkte jag, då jag gick därifrån, det är för väl att *det gamla* (inberäknat hantverket) småningom dör ut. Även om den nya tiden för med sig fulhet, arrogans, ovederhäftiga anspråk och många överdrifter, står den likväl i ett förklarad ljus av personlig frihet och relativ lycka för individen jämfört med den "gamla, goda tiden".

Sorrento april 1925.

Linda Öberg.

1 Maj

böra alla arbetarkvinnor anse som en hederssak att sluta upp i demonstrationståget!
Agitera bland de liknöjda!
Uppllys de efterblivna!

Där nativiteten inte sjunker.

Platsen är en avlägsen bygd i Norrland. Det var en kall septembormorgon med rimfrost på marken och skarpa, bitande vindar. Ett par pysar i sjuårsåldern traskade landsvägen framåt. De sågo hälögda och huttrande ut. Men det som mest av allt upprörde mig, då jag mötte dessa två småttingar, var, att de den kalla morgonen i mitten av september gingo utan skor och strumpor. De voro på väg till skolan, troligtvis utan att ha fått annan frukost än en skvätt kornkaffe och i bästa fall en hård brödkant. Deras ben och fötter voro nästan blåsvarta av kylan. De höllo varandra hårt i händerna, som om detta hade kunnat värma, och satte hastigt och försiktigt ned fötterna på den frusna marken.

— Men, kära barn, hur kommer det sig att ni gå barfota i dag, då det är så kallt?

— Vi ha inga skor och strumpor och mamma är sjuk, så hon kan inte leta till några.

De travade vidare som två ömfo-tade fålar. Men de hade vädjat så kraftigt till mitt hjärta, att jag måste göra, vad jag kunde. Visserligen hade jag inga barnskor och handelsboden låg inte i närheten. Men fru X. bodde i närheten och hennes pojke, som gick i skola i staden, hade säkerligen lämnat några par urvuxna skor hemma i garderoben. Därför kilade jag in till henne. Hon höll på med höstrengöring och hade hjälphustrun hos sig. Därför svarade hon helt brådskande:

— Ja, det är sorgligt med Kalle Bergs barn. De få faktiskt svälta och frysa. Men deras far är slö och nőtaktig och modern är nog en arbetsam och bra människa, men hon blir slö hon också av fattigdom och många barn. Tyvärr har jag redan gett bort alla urvuxna skodon och kläder efter Sven.

— Då måste vi väl vädja till fattigvården genast. Det är ju kommunens plikt...

Hjälphustrun vände ett barskt ansikte från skurbaljan och avbröt:

— Kommunen och kommunen! Jämt ska kommunen sitta emellan. Men dom behagar inte fråga kommunen, innan dom sätter oskyldiga barn i världen. Nu ligger Hanna Berg i barnsäng igen och har fått den sjunde. Är det inte ett lättsin-

ne, som barkar åt skogen? Jag tittade in till henne i morse. Hon låg och grät, för hon hade ingen mat åt barnen. Kon dog ju också i mjältbrand för en tid sedan. Kalle stod ute och högg sönder några vedpinnar. Han har inte haft arbete på lång tid nu igen. Vill ingenting och orkar för resten ingenting heller. Kraken har ju dåliga lungor.

Då hon givit dessa vederhäftiga upplysningar, tog hon med sjudubbel iver itu med skurningen igen.

Fru X. och jag vädjade genast till fattigvården genom att i telefon ringa upp kommunalmannen, som skulle ta hand om fallet.

— Berg är oförlätligt slö, sade kommunalmannen. Han kommer sig aldrig för med att söka hjälp för sig och de sina förrän det är för sent. Det här understödet skulle ju ha varit under behandling...

Jag tog luren och berättade om de äldsta gossarna Berg, som denna kalla morgon hade gått den två kilometer långa vägen till skolan utan skor och strumpor. Och "fattigvårdaren" lovade så småningom att ordna så, att barnen samma dag skulle få skor.

Litet senare på dagen gingo fru X. och jag till den stackars mamma Berg med mat. Det var rent och snyggt i den lilla förstugan hos Bergs och i det enda, stora rummet. Två av barnen voro i skolan och den nioåriga Elsa gick omkring barfota och med ett otroligt lillgammalt uttryck i sitt ansikte och passade på mor och småsyskonen. De senare, två flickor och en gosse, voro allt utom hela och rena. När vi kommo in kröpo de bakom stolar och bord och tittade på oss i smyg med skygga, fiendliga blickar. Men mamma Berg, som låg i den stora utdrags-sängen med sin nyfödde vid bröstet, välkomnade oss med hundlikt tack-samma blickar.

— Ni kommer då som sända från himlen, suckade hon. Det är för svårt, när det blir så här och man inte hinner ordna med mat och sådant. Jag blev sjuk just som jag hade slutat skurningen.

Familjefadern nämndes inte och syntes inte heller till. Jag, som var främling på platsen, hade ju i dag lärt känna familjen Berg och fått veta, att mannen i huset var utfat-

tig, arbetslös, slö, lat och sjuklig. Det var tillräckligt för att förstå, att hustrun inte hade något att "ordna" med, även om hon aldrig så gärna velat, innan hon sjuknade.

Både fru X. och jag kände oss ganska beklämda, då vi lämnade familjen. Det var så litet vi kunde göra för att hjälpa dessa stackars medmänniskor verkligt effektivt. Jag kunde inte avhålla mig från att göra följande reflexion:

— Hjälphustrun hade alldeles rätt. Det är ansvarslost att sätta så många barn i världen, då man inte har någon utsikt att försörja dem.

— Ja, men när de stackars människorna gift sig, så är det väl ingenting att göra åt den saken, sade fru X. Eller vad menar du, man kan göra?

— Fråga hellre: Hur menar du, att man skall avhjälpa okunnighe-

ten?

Nu blev min väninna het.

— Ah, jag vet nog, varåt du syftar, sade han. Du har dina moderna teorier. Men det är synd och orätt att försöka ändra naturens lag. Barn äro en Guds gåva och bör tagas emot som en sådan av både fattig och rik.

Fru X. har visserligen råd att för sin egen personliga del hålla sig med en blind, fatalistisk tro på en faderlig försyn, som människors hjälp förutan ställer allt till det bästa. Hennes egen väg genom livet har ju varit relativt ljus och stenfri. Hon är änka efter en brukstjänsteman och lever på en rikligt tilltagen änkepension. Hon har ett enda barn, en välartad och begåvad son, för vars uppfostran det bolag, som hennes man tjänade, sörjer. Som sagt, han har råd att blint tro. Men jag häpnade i alla fall denna dag över hennes resonemang.

— Vad tror du det skall bli av Kalle Bergs barn, som få frysa och svälta och ha en lungsiktig far och en i förtid utsläpad mor och inte äga ett hem, där de kunna läsa läxor och lära sig arbeta? När det är slut med deras skolgång, är det också slut med den fostran, de kunna påräkna. Och sedan blir det att börja släpa för brödfödan. Friska, sunda och samhällsnyttiga människor kan man knappast påräkna, att det skall bli av dessa barn.

— Lugna dig, kära Sibyl! En stor del människor ha haft det likadant och det har blivit folk av dem i alla fall.

— Om det också har blivit folk av

Kvinnans förtryckta ställning i Indien.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Änkornas ställning.

20. Änkans lott är sannerligen svår. Att se hur hon avlägsnar alla smycken och bättre kläder plötsligt, och stundom även låter raka sitt huvud, det är någonting förskräckligt att föreställa sig ens framtid i ett sådant elände.

21. Själva närvaron av en änka i en hindufamilj är något som man ser ned på med ringaktning. För de olyckor och motgångar, som möjligen drabba en sådan familj, får vanligtvis den stackars änkan skulden. Vad som är ännu mer beklagansvärt är, att många gånger tages, rent olagligt, hela hennes egendom från henne av mannens efterlevande släktingar, under en eller annan förevändning.

I korthet, varje ställning av hinduflickans liv visar stora orättvisor. Detta är resultatet av att sönerna uppfostras i en atmosfär av partiskhet. Denna uppfostran inverkar naturligtvis i den praktiska utövningen av deras bestämmande som vuxna, att se partiskt och behandla kvinnan orättvist. Därför tveka de ej att vara grymma mot sina hustrur, ty detta ha de alltid sett utövas alltifrån barndomen. Det är alltför tydligt, att själviska män hjälpt och uppmuntrat utövningen av orättvisorna för deras egna intressen och för att de av "Gud valda" sönerna och dottrarna alltid och överallt skulle offra även sin tid och kraft för desamma.

Tallösa stackars hindukvinnor ha sålunda levat och dött över hela

vårt land, utan att någonsin erfarit ett för människor värdigt behandlingssätt av deras män eller förmyndare. Massor av dem skola lika säkert fortfarande, med försagda hjärtan och modfälda sinnen, gå samma öde till mötes, intill dess att de rättfärdighetsälskande och storsinnade Indiens män framträda och genomdriva medgivandet av sina svagare systrars rätt och människovärde och sålunda äntligen befriar dem från deras beklagansvärda tillstånd.

Det faktum torde här också omnämnas, att i vissa delar av det hinduiska samhället är bruk att giva gosse och flicka samma omsorg och kärlek från föräldrarnas sida. Detta förfarande är emellertid ganska litet utbrett.

All strävan från Swaraj (den nationella indiska frihetsrörelsen, med Gandhi i spetsen), kommer att bli fäfäng, ända till dess vi själva vilja ge rättvisa — ingenting annat än full rättvisa — till kvinnorna inom våra egna familjer.

När det finns hundratals humana sammanslutningar i andra civiliserade länder för djurskydd, varför skulle inte vi kunna göra så mycket som att slå ett slag till försvar för den hinduiska kvinnan och låta henne inta sin rättmätiga plats?

Kära läsare, vill du icke göra allt vad i din makt står att påskynda frigörelsen av kvinnokönet — den verkliga utdanaren av ett land och dess folk?

B h a g a t R a m,

Secreterare, Yiv Daya Sabha-Feroze pare Cantanment (Punjalo).

Tidens drag.

Tidens anlete bär många drag, att teckna dem alla skulle vara omöjligt för en människa. Men många arbeta. Några skapa dragen, andra arbeta i det tysta för att teckna dem. Några äro både skapande och tecknande, och åter andra finnas, som under ständiga bekymmer skapa tidens drag utan att själva förmå se och studera dem.

Men för dem, som i någon mån söka få blicken öppen för det som sker, vilka skiftande bilder som visa sig!

I sanning en underlig värld, där mycket synes vara en slumpens lek, en värld där rättfärdigheten är död, där kärleken för en tynande tillvaro, men egoism och hänsynslöshet bänka sig i högsätet. En orons värld, där dragen tecknas av spänning och söndring under vilka vi människor digna, innerst inne längtande efter harmoni, efter ett enande moment i tillvaron. Skola vi någonsin nå detta drömda mål? Helt säkert! Det är ju därför vi sträva och arbeta, och vi skulle ej stå ut med dagens vedermoda utan detta positiva mål. Vi kunna så mycket mera lita till denna tanke, som vi ju se att under alla skiftningarna i den stora livssymfonien finns det en underström av harmoni och livstro. Vi tro ej att krigets fasor med alla dess konsekvenser ha lyckats dämna upp den. Den finns lika säkert kvar som att livet alltjämt fortsätter. Den skall alltjämt hjälpa människorna att skapa sig nya ideal och en ny tro på det godas seger i världen.

E. W.

Högern är åter ute och bildar opposition för sitt militärförslag genom namninsamlingar. De lokala intressena med sina mer eller mindre sentimentala synpunkter få därvid utgöra skälen för de olika regementenas bibehållande.

Må vi alla vara vakna och verksamt förhindra att deras avsikter krönas med framgång.

ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-DEM. KVINNORÖRELSEN!

dem, så ha dock somliga fått det precis likadant som Bergs. För Kalle Berg och hans hustru en människovärdig tillvaro?

— Nej, men de äro tåligare än du tror. Du gör dig till tolk för det moderna missnöjet, som är tidens kräftskada. Men jag ger dig det rådet, att du åtminstone inte gör något för att avhjälpa den där okunnigheten bland fattiga hustrur, som du nyss alluderade på. Du skall inte låna ut böcker i sådana där ämnen eller försöka sprida upplysning, som det visst heter. Om

inte ditt samvete och ditt sunda förnuft säger dig, att det är orätt av människor att försöka ordna naturlagarna efter eget gottfinnande, så har du en ställning och ett rykte, som du kan skada genom att ömma för stackars utsläpade medsystrar.

Det var mig omöjligt att vidare behandla ämnet med fru X. Hon hade framlagt sina synpunkter och sagt sista ordet. Men jag är glad, att inte alla kvinnor tänka som fru X. Sibyl.

Befolkningsfrågan.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Om det då visar sig till sist, att fäderneslandet icke har rum annat än för dem, som redan hava sitt mer eller mindre på det torra, och att de senare icke äro vidare angelägna att på något sätt maka åt sig, så uppstår frågan, vart de överblivna skola vända sig inom ramen av det möjliga och tillåtliga. För kommande generationer gives det ingen annan utväg än att minska barnantalet och för den redan födda generationen ingen annan förhoppning än att försöka landa vid en gästvänligare strand eller, såsom det rätt och slätt kallas, emigrera.

Den förra utvägen synes ganska hopplös, så länge det finnes fattiga människor. Det förefaller, som en omtanke för efterkommandes bekymmer icke kan skapas annat än under inflytande av omtanken om vår egendom. Och ändå reser sig befolkningsfrågan, såsom redan framhållits, likt ett högt berg över myllret av de flacka dagsfrågorna. När man finner, hur svårt det är att bereda rum för de levande, kan man förstå, huru mycket vanskligare livskampen kommer att te sig för deras talrika familjer. Denna fråga hör egentligen icke hit, ty den löses kanske aldrig, förrän den bleka nöden tvingar släktena därtill i deras väntan på något tusenårigt rike. Men på samma gång äger frågan ett stort sammanhang med det ämne, som nu behandlas. Ty den skänker det nödiga perspektivet åt ett förhållande, som tilltror sig att, trots de mäktiga från skilda håll skickligt utlagda förhindren, kunna uträtta något för den jordlösa befolkningen genom en allmän kolonisationsverksamhet i vårt land."

Denna trängsel bland det svenska folket är föranledd av och måste komma att förvärras genom de minskade emigrationsmöjligheterna.

Då emigration och de dröjande jordreformerna således ej erbjuda tillräckliga utvägar, då en fortsatt industriell kamp på världsmarknaden är en bedräglig och vacklande grund, då en vänlig överenskommelse mellan folken att införa kristendom i världsordningen står i vida fältet, återstår ingen annan utväg för svenska folket än att begränsa sin barnalstring. De flesta komma nog att säga, att detta är omöjligt, och mången skall förmena, att en sådan anvisning är naturvidrig, ja omoralisk. I sådan händelse få vi således nöja oss med att i ängest och undergivenhet driva hän mot eländet, kanske undergången.

Detta är också det sannolikaste framtidsperspektivet. Det kan dock icke vara alldeles obefogat att framställa den frågan, huruvida det verkligen innefattar en

högre världsordning att lättsinnigt sätta i världen en mängd små varelser, som icke bett därom och endast gå de största försakelser och lidanden till mötes. Man är också berättigad spörja dem, som tala om jordfrågans lösning men tydligt måste, såsom jordkommissionen framhållit, förstå lösningens otillräcklighet för kommande släkten, vad de egentligen mena om framtiden.

Det må för övrigt bemärkas, att det principiella förordandet av tygellös barnalstring eller vad man också kan kalla karninismen utgår märkligt nog från de bemedlade samhällslagren, ehuru man just inom dessa i handling går en motsatt väg. Överallt i världen läser inom de burgnare familjerna barnantalet minskas på grund av omtanke för familjens och barnens ekonomi. Ju längre man kommer ner bland de fattigare befolkningslagren, ökas barnantalet i familjerna. Ätminstone anses detta av erfarenhet konstaterat vara förhållandet i Sverige.

Den minskning i barnalstringen, som förekommer bland de mera bemedlade, torde icke väsentligen åstadkommas genom begagnandet av s. k. preventiva medel, som äro allt annat än tilltalande, utan företrädesvis genom omtänksamhet. Det är dock för rasen ytterst betänkligt, att just de mest förkomna och missvärdade samhällslagren skola lämna det största tillskottet till folkväxten. Ärftlig belastning, dålig omvårdnad blir således den miljö, ur vilken större delen av de nya släktena skola växa fram.

Man kan förstå, att de minst bemedlade ej uppfordras till någon omtanke, då inga ägodelar eller andra förmåner uppfordras dem därtill. Deras svåra belägenhet förvärras dock genom de stora barnskarorna. Likaväl som just bland dessa samhällslager verkas för nykterhet genom folkupplysning, bör upplysning bedrivas inom dem om vådan för dem själva, för rasen och för landet av stora barnskaror i de fattiga hemmen.

Sin egen fördel böra de åtminstone kunna lära sig att förstå. För något år sedan höll jag ett föredrag för en kongress av lantarbetare företrädesvis medelålders och äldre män. Då jag därunder tillät mig erinra om betydelsen för lantarbetarnas ekonomi och familjens välfärd av en rimlig begränsning av barnantalet, hördes starka bravorop från flera håll.

Någon officiell upplysningsverksamhet i detta ämne förekommer mig veterligen endast i det borgerliga vigselformuläret. Däri anmanas vigselforet bland annat att besinna sitt ansvar inför kommande släk-

ten. Således något annat än den gamla uppfordran från mindre överbefolkade tider: föröken eder och uppfyllen jorden. Jag brukar vid borgerliga vigslar, särskilt när brudparet uppenbarligen tillhör de mindre bemedlade, lägga en viss tonvikt på nämnda anmaning och rikta den företrädesvis till brudgummen. Under vigslarna förekommer i övrigt aldrig, att formulärets förmaningar avbrytas genom någon meningsyttring från någondera kontrahenten. Inför den nyssnämnda maningen inträffar det däremot ofta, att mannen, aldrig kvinnan, spontant bejakar maningen och ibland tillika ytterligare bestyrker sin föresats med en bugning. Vid sådana tillfällen gripes jag av en stark och tacksam förnimmelse, att vigselformulärets upplysningsarbete räddat mången stackarsvarelse från att komma till i en snöd och obarmhärtig värld.

Detta upplysningsarbete bör verkligen utsträckas. Det är samhället värdigt att fästa uppmärksamhet på förödelsen i de flesta torftiga hem genom talrika barnskaror och vilket ansvar föräldrarna hava inför individen, familjen, staten och mänskligheten att envar i sin mån förekomma den fattigdom, arbetslöshet, rasförsämring och olyckor av många slag, som katastrofalt växa upp ur en osund överbefolkning.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville anhålla hos regeringen,

1) att en begynnande uppmärksamhet måtte ägnas befolkningsfrågan och dess uppenbara sammanhang med andra aktuella spörsmål;

2) att därvid bland annat måtte stödjas ett upplysningsarbete, särskilt bland de mindre bemedlade befolkningslagren, om vilket ansvar föräldrar hava inför individen, familjen, staten och mänskligheten att envar i sin mån förebygga den fattigdom, arbetslöshet, rasförsämring och olyckor av många slag, som katastrofalt växa upp ur en osund överbefolkning;

3) att den svenska utrikespolitiken måtte i det internationella samarbetet framföra befolkningsfrågans betydelse samt mana till en samverkan för att på dagordningen uppföra bemödanden till en rimlig och rättvis avveckling av densamma.

Stockholm den 31 jan. 1925.

Carl Lindhagen.

Robert Thegerström: DANSANDE FLICKOR.

Riksdagsbrev.

Vid årets riksdag ha de s. k. Åkarpslagarna varit före, men tyvärr ej med gott resultat. Hr Winbergs motioner om par. 22 och 24 av 15 kap. strafflagens förändring samt par. 14 av 10 kap. strafflagens upphörande eller om detta ej bifölles den sistnämndas återställande till det innehåll den hade före 1906 års ändring av densamma, vunno ej vare sig andra eller första kammarens bifall på grund av det borgerliga motståndet. Utskottsmajoriteten avsåg motionerna och trots socialdemokraternas kamp för dem, såväl i utskott som kamrar, gick det ej att bryta motståndet mot dem.

Den första frågan föll dock framåt enär ett från liberalt håll framställt yrkande, att riksdagen ville i skrivelse till kungl. maj:t anhålla om utredning, vilka ändringar i 15 kap. 22 och 24 par. strafflagen, som lämpligen böra vidtagas, "i syfte att undanröja de nuvarande bestämmelsernas ensidiga karaktär, samt för riksdagen framlägga de förslag var till en sådan utredning kan giva anledning", av båda kamrarna bifölls. Härigenom skulle kunna övervägas

hur man borde förfara med de försök till tvång, som även på andra områden än det här ifrågavarande kunde förekomma.

Från socialdemokratiskt håll hade motionerats om sänkning av röstrettsåldern till såväl politiska som kommunala val till 21 år, men ej heller detta vann riksdagens bifall. Första kammaren avsåg förslaget genom votering utan namnupprop och andra med 101 röster mot 87. Kommunisterna som tidigare alltid motionerat om samma sänkning måste nu vara ett strå vassare än socialdemokraterna, varför de i år hemställde om sådan sänkning till 20 år.

Innan vi gå vidare vore det kanske lämpligt att redogöra för det nya röstningsförfarandet.

Under förra riksdagsperioden bifölls det sedan länge framförda kravet på öppen omröstning i riksdagen och skulle detta, försåvitt även nästa period biföll detsamma, omedelbart börja tillämpas. Med berömvärd raskhet togs också itu härmed sedan den nya riksdagen grundlagsenligt bifallit förslaget och re-

dan den 28 febr. var man färdig att tillämpa detsamma. Och, lustigt nog, blev det just den gemensamma omröstningen angående kvinnliga tjänstemäns löne- och pensionsförhållanden som fick den äran att inviga denna för riksdagen viktiga reform. Hädanefter äro alltså voteringsarna, liksom förut förhandlingarna fullständigt öppna. I betydelsefullare frågor kan namnupprop verkställas och antecknas till protokollet. Det går alltså inte numera att inför sina kommittenter krypa bakom den slutna valedeln i vissa frågor avgörande. Reformen är inte bara viktig utan även intressant, då den fullständigt vederlägger det av vissa personer alltid framförda talet om en förlamande partidisciplin. I de flesta hittills företagna omröstningarna har det rätt en ganska stor förbistring inom partilederna. Och så kommer nog att bli fallet även framdeles, utom vad beträffar de större och mera principiella frågorna. Individerna vare sig förkvävas eller tvingas att tjänstgöra som enbart voteringsmaskiner inom ett visst parti. Det är bra att detta numera är fullt bevisbart, och varför vi kunna tacka vänsterpartierna som, trots motstånd in i det sista från konservativt håll, lyckades genomföra saken.

Däremot ville riksdagen inte vara med om att alla landets radiolyssnare skulle kunna få förnöja sig med en riksdagsdebatt. Förslaget här om avslogs nämligen med den motiveringen, att det skulle bli allt för stympat när inga utsändningar förekommo på f. m. då förhandlingarna började och om man än någon kväll fick en dylik utsändning blev det ju enbart fragment av en frågas behandling. Dessutom hänvisades till de ogynnsamma lokaliteterna, sorlet omkring talaren o. d. Mauritz Västbergs vädjan till riksdagen att härigenom införa mera kultur förklungade ohörd. Majoriteten tyckte det var bra som det var.

Herr Björnbergs attack emot nöjeskulturn ledde inte till något resultat, när det hela var så lösligt framlagt så ingen kunde få ut något positivt. Samma öde rönt hans förslag om begränsning av nya årsklassers rätt till inköp av spritdrycker. En minoritet hänvisade till att med gällande bestämmelser har redan nu varje kommun möjlighet att genomföra en dylik begränsning, om majoritet här för kan vinnas i stadsfullmäktige eller kommunalstämma och att man därför bör låta sagda system verka någon tid innan något mera åtgöres, och en annan önskade skrivelse till kungl. maj:t om utredning och förslag till lagstiftning i det syfte motionen avsåg.

Ej heller vann hr Bodéns förslag om införande av allmänt rusdrycksförbud genklang i riksdagen. Under återopande av det nyligen införda folkomröstningsinstitutet, varigenom svenska folket självt kan — och bör — avgöra en dylik fråga samt den nyligen skedda förbudsomröstningen måste t. o. m. förbudets varmaste anhängare gå på avslagslinjen. Förslaget betraktades allmänt som mera välment än klokt under nuvarande förhållanden.

Den borgerliga begravningen har antagits och innebär, att den, som så önskar, kan få begravas som han eller hon själv vill. Det fordras här för endast att den avlidne efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen därom förordnat, eller om så ej skett, detta begäres av de närmast anhöriga, eller andra som stodo den döde nära. Kyrkans sista band om individerna är härmed upplöst.

Nelly Thüring.

Hanna Ljungberg 60 år.

Den 28 april fyller en av Södra soc.-dem. kvinnoklubbens i Stockholm mest aktiva medlemmar 60 år.

Hanna Ljungberg var en av dem som tog initiativet att återupptaga denna klubbs verksamhet 1909, vilken då varit nedlagd några år. Det är intet lätt arbete att söka återupprätta en klubb som har måst lagts ned på grund av bristande intresse, men Hanna Ljungberg var den rätta personen här för, ty hon drog sig inte för det svåra arbetet. På första mötet valdes hon också till klubbens ordförande, vilket arbete hon också under flera år på ett förtjänstfullt sätt utförde. Livligt intresserad av att kvinnorna skulle stå sida vid sida om männen, blev hon snart medelpunkten bland "Söders" kvinnor, och den naturliga följden blev att skulle vi ha något framfört i de "högre" instanserna, nog var det Hanna Ljungberg som måste åtaga sig göra det, och hon var icke heller rädd att säga ifrån så att det hördes. Hanna Ljungberg är också kooperatör och har samtidigt med sitt arbete för klubben även nedlagt stort intresse för Kvinnogillet och kooperativet på Söder. När Konsumtionsföreningen Stockholm m. o. första gången tillsatte medlemsråd, var hon bland de första som invaldes i styrelsen. Likaledes har hon varit medlem i pensionsnämndens 10:de distrikt sedan dess början. Tyvärr ha vi måst sakna henne i de kommunala uppdragen, men det är felet i Hanna Ljungbergs arbete att hon icke velat åtaga sig detta, trots mycket starka påtryckningar. När därför Hanna Ljungberg hyllas på sin 60-årsdag av sina kamrater, är det med känslan av tacksamhet för det arbete som hon nedlagt, icke endast för vår klubb, utan som en del av den stora länken i den socialdemokratiska arbetarörelsens strävande för en mänsklig tillvaro.

A. S.—n.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam vare sig det gäller agitationen för klubben eller Morgonbris.

Västgöta-Dals soc.-dem. kvinnodistrikts kongress.

Marie behåldelsedag, den 25 mars, höll Västgöta—Dals soc.-dem. kvinnodistrikt kongress i Arbetareföreningens G-sal, Göteborg.

Deltagarna hälsades välkomna av distriktets ordförande, fru Vilma Nilsson.

14 kvinnoklubbar voro representerade med 16 ombud. Soc.-dem. kvinnoförbundet representerades av riksdagsledamoten fru Nelly Thüring, Västgöta—Dals soc.-dem. partidistrikt av ombudsman hr Axel J. Hellberg samt Västergötlands soc.-dem. ungdomsdistrikt av distriktetsordföranden hr Hilding Pettersson.

Till ordförande för kongressen valdes fru Ester Arvström, Tidand, samt fru Sigrid Johansson, Göteborg; till sekreterare utsågs fru Hedvig Johansson, Göteborg; till referent för Morgonbris fru Maria Johansson, Göteborg, samt till resefördelningskommitté fruarna Hulda Sjöström, Göteborg, Tora Skoglund, Örgryte, och Gerda Ljungström, Mölnadal. Att justera protokollet utsågs fruarna Therese Svensson och Hedvig Hellers.

Efter valen höll doktor Gärda Lidfors av Geijerstam föredrag över ämnet: "Befolkningsfrågan ur rashygienisk synpunkt."

Efter föredraget utspann sig en livlig diskussion i frågan. En kommitté tillsattes för att utreda frågan om upprättande av en upplysningsbyrå för kvinnorna i Göteborg. Därtill utsågs fruarna Natalia Alström, Vilma Nilsson och Hedvig Johansson.

Följande uttalande gjordes:

I den i så många hänseenden ytterst viktiga befolkningsfrågan, icke minst ur nationalekonomisk och fredssynpunkt sett, är konferensen enig om, att barnalstring måste på ett mer förnuftigt sätt än hittills regleras.

För att uppnå detta måste landet runt igångsättas en saklig upplysningsverksamhet. Då denna upplysningsverksamhet emellertid är av mycket ömtalig natur, är det ytterst viktigt att den i största utsträckning lägges i händerna på lämpliga personer, varigenom förhindras att den förryckes.

Konferensen understryker särskilt vikten av sexualhygienisk undervisning i skolorna och förväntar att den igångsatta utredningen härom snarast måtte leda till resultat, så att intet barn lämnar skolan utan att ha fått en grundläggande undervisning i detta ämne.

Dessutom instämmer konferensen i att lagstiftningsåtgärder vidtagas i syfte att förhindra mindrevärdiga element att föröka sig.

Efter en stunds rast för kaffeservering fortsattes förhandlingarna med föredragande av styrelsens verksamhetsberättelse, som med godkännande lades till handlingarna. Ur årsberättelsen må följande anföras: Distriktets medlemsantal utgjorde den 31 dec. 1923 385, fördelat på 16 klubbar. Den 31 dec. 1924 var medlemsantalet 342 i 14 klubbar. Fyra in-

struktionskurser ha under året anordnats med Sigrd Lundin från Stockholm som ledare. I valrörelsen hölls 61 föredrag av kvinnliga talare i Västgöta-Dal och Bohuslän.

Revisorernas berättelse föredrogs och beviljades den avgående styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Räkenskaperna balanserade på kr. 1,606:94 med en behållning av kr. 618:40.

På revisorernas förslag beviljades verkställande utskottet ett arvode på 75 kr.

En av distriktsstyrelsen föreslagen sänkning av kvartalsavgiften från 25 till 15 öre behandlades. Efter en stunds diskussion beslöt kongressen bifalla förslaget.

Det av förbundsstyrelsen utarbetade förslaget till stadgar behandlades, men då förslaget ej varit behandlat inom klubbarna beslöts remittera förslaget till klubbarna för snar behandling.

Kongressen beslöt att distriktsstyrelsens V. U. fortfarande skall förläggas till Göteborg samt två styrelsemedlemmar väljas från landsorten.

Förutvarande V. U., fruarna Vilma Nilsson, Tora Skoglund och Augusta Wallerstedt, omvaldes. Till övriga styrelsemedlemmar omvaldes fruarna Ester Arvström, Tidan, och Selma Andersson, Trollhättan. Till suppleanter valdes fruarna Anna Hållander, Ämäl, fröken Emma Lindberg, Borås, och fruarna Sigrd Johansson och Tekla Pettersson, Göteborg. Revisorer blevo fruarna Hedvig Johansson och Maria Johansson, Göteborg.

I frågan om distriktsstyrelsens arbetsätt framhölls nödvändigheten av upplysningsföredrag och instruktionskurser. Fru Thuring meddelade en del av de planer, som förbundsstyrelsen har under utarbetande vad beträffar upplysnings- och instruktionskurser. Det beslöts uppdraga åt distriktsstyrelsen att i största möjliga utsträckning vid sidan av agitationsföredrag anordna instruktionskurser för klubbarna.

Nästa kongress beslöts hållas Marie bebådelsedag 1926.

Därefter avslöts kongressen sedan "Kvinnosången" sjungits samt ett leve utbringats för den soc.-dem. kvinnorörelsens fortsatta framgång. M. J.

Uppsala läns kvinnodistrikts konferens.

Uppsala soc.-dem. kvinnodistrikt höll sin årskonferens den 28 och 29 mars. Konferensen inleddes lördagen den 28 mars med ett samkväm med omväxlande program.

Representerade vid konferensen voro sex klubbar av nio ombud. Representanter hade sänts från parti- och ungdomsdistrikten samt från kvinnoförbundet och Stockholms kvinnodistrikt.

Av årsberättelsen framgick att agitationen under året huvudsakligast knutits kring riksdagsmannavalet, men att även en del förarbeten för klubbars bildande blivit gjorda. Vid flera tillfällen ha cirkulär med uppmaning att anordna agitationsmöten för kvinnorna och verka för klubbars bildande tillställts arbetarekommunerna. Ett kamratmöte med talrik tillslutning var under augusti månad an-

Math. Olsson 60 år.

Fröken Mathilda Olsson, Nyköping, fyllde den 3 mars 60 år. Hon är en alltigenom gedigen arbetskvinna och trots sina 60 år är hon fortfarande med överallt i arbetet. Hennes egentliga arbetsfält är sedan flera år tillbaka den kvinnliga avdelningen på härvarande arbetsförmedling.

Hon har tillhört kvinnoklubben sedan den bildades 1907 samt alltid visat ett vaket intresse för dess verksamhet. Medlemmarna ha alltid med glädje följt hennes råd och anvisningar med avseende på klubbens verksamhet. I det kommunala arbetet är hon också verksam och tillhör stadsfullmäktige, pensionsnämnden och hälsovårdsnämnden. I konsumtionsföreningen har hon som medlem i styrelsen under många år nedlagt ett tråget arbete. Även i sjukasseverksamheten har hon nedlagt mycket arbete dels som kassör för en sjukkasse och som ombud vid flera konferenser och möten.

Vi uttala här en varm önskan att hon allt fortfarande må få tillhöra vår klubb så långt hennes krafter förmå och önska att det finnes många bland arbetarekvinnorna med den energi, kraft och sinne-lag, varmed fröken Olsson alltid sökt åstadkomma det bästa.

ordnat i Grillby. Under första kvartalet i år har en agitationsturné varit anordnad inom distriktet, med fru Agnes Söderqvist från Västerås som talare, och har därvid klubbar bildats i Husby-Sjutolft och Äktskär. Den 15 febr. bildades klubb vid Untraverket, efter en av därvarande arbetarekommun anordnad fest, vid vilken föredrag hölls av Hulda Flood. Klubbarnas antal inom distriktet är således nu 8 med ett medlemsantal av omkring 160.

Till styrelse för det kommande året valdes fru Olga Hedén och fröken Greta Tapper, Uppsala, samt fru Gunhild Klangh, Enköping, v. u., samt övriga styrelsemedlemmar fruarna Jennie Sjölander, Kungsängen, och Selma Gustafsson, Söderfors.

Efter sedan de egentliga konferensförhandlingarna överstökats höll fru Agnes Söderqvist föredrag över ämnet "Hur skola vi inrikta vårt arbete?", varefter en livlig diskussion uppstod.

Till Hulda Flood, som under våren avflyttat från Uppsala, överlämnade fru Hedén från distriktet en vacker blomma.

—a.

Värmlands kvinnodistrikt firar sin 10-åriga tillvaro med en statlig konferens.

Värmlands distrikt av socialdemokratiska kvinnoförbundet firade den 24—25 mars sin tioåriga tillvaro med konferens i Karlstad under stor tillslutning av ombud och övriga klubbmedlemmar från olika delar av Värmland. Till konferensen hade inbjudits några enskilda personer samt Värmlands partidistrikts styrelse, som representerades av ombudsman Gösta Bengzon, Karlstad. Kvinnoförbundets styrelse representerades av sin ordförande, fru Signe Vessman från Stockholm. Konferensen hölls i Haga ordenshus, som för tillfället var smyckat med flaggor, såväl våra egna "röda" som den "blågula", blommor och grönt. I fonden var anbragd en tavla av Hjalmar Branting, florbehängd och blomstersmyckad. Sedan Karlstadsklubbens ordförande, fru Hilma Samuelsson, med några ord hälsat deltagarna välkomna och man intagit kaffe gemensamt spelades ett par pianonummer, varefter distriktets ordf., fru Alma Norsell, å distriktets vägnar hälsade ombud och övriga inbjudna välkomna. Därefter ägnade fru Norsell några hjärtevarma ord åt minnet av Hjalmar Branting och hr Nape S:son Léon föredrog en dikt tillägnad hövdingen.

Till konferensens ordf. utsågos fruarna Alma Norsell, Karlstad, och Julia Karlgren, Arvika, till sekreterare fru Anna Lindgren och till referent Alma Svensson, Karlstad. 9 klubbar voro representerade med 10 ombud.

Ordf. föredrog härpå 10-årsberättelsen, vari först påpekades, hurusom Karlstad, Arvika och Skattkärrsklubbarna jämte några andra intresserade en oktoberdag 1915 samlades i Karlstad för att rådsla om möjligheten av bildandet av ett distrikt.

Förhoppningarna i början hade ej varit synnerligen stora för distriktets bestånd; ett sådant hade dock bildats och trots att vid dess första konferens i Arvika 1916 endast fyra ombud deltog, var intresset bland medlemmarna livligt och ingen gång under de gångna 10 åren har man haft någon känning av obehövligheten av distriktets befintlighet.

Av "Morgonbris" ha under tioårsperioden försålts 37,160 ex. Högpunkten hittills i distriktets historia syntes vara nådd 1921, då distriktet räknade 13 klubbar med 347 medlemmar. Ekonomiskt visade 1922 års revisionsberättelse den största behållningen: 781 kr. Sedan har det gått något nedåt, vilket till stor del får skrivas på arbetslöshetens konto. Av de gångna 10 årens verksamhetsberättelser framgår, hurusom i början behovet av upplysning bland kvinnorna varit det starkast framträdande, ävenså intresset för nykterhetsfrågan. Senare ha även frågor av social och humanitär betydelse inkommit till konferenserna, såsom änke pensioneringen, ensamma mödrars svåra ställning, barnuppfostran, föräldransvar, vila åt utarbetade arbetarekvinnor, upprättandet av förlossningshem, trångboddhetens skadliga inverkan, värdesättning åt kvinnoarbetet i hemmen, humanare behandling av värnpliktiga m. fl. 175 föredrag, fördelade på olika talarinnor, ha hållits och rörelsekapitalet har under de

gångna 10 åren uppgått till 2,529 kr. De gångna 10 åren ha varit mycket händelserika: den allmänna rösträtten har genomförts, världskriget har rasat, socialdemokratisk regering är nu för tredje gången bildad, spanska sjukans epidemi har skningslöst gått fram och spritt sorg och fattigdom över tusentals hem och storlockouten har nu kommit som svar från arbetsgivarna efter den myckna arbetslösheten. Och så har vår vördade och av hela folket avhållne hövding, Hjalmar Branting, gått ur tiden, lämnande efter sig ett tomrum som ej så snart, om ens någonsin, kan fyllas. Berättelsen slutar med en önskan att de händelser vi fått uppleva under 10-årsperioden må ha verkat fostrande och väckande, så att människorna må bli handlingskraftigare, omdömesgillare och mer ansvars-kännande än hittills.

Års- och revisionsberättelserna upplästes och ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

Härpå upptogs till diskussion en del frågor, som hänskjutits till konferensen. Den första gällde, vad som bör göras för att intressera hustrurna till de manliga medlemmarna i arbetarekommunerna för den socialdemokratiska kvinnorörelsen. Efter en stunds diskussion remitterades frågan till klubbarna, som skola söka få den behandlad å kommunmötena.

Ett uppehåll gjordes här i diskussionen, under vilket d:r Gulli Ivarsson-Pauli höll ett intressant föredrag i befolkningsfrågan. Det av varm människokärlek och förståelse präglade föredraget åhördes med stor uppmärksamhet.

Efter föredraget hade konferensdeltagarna glädjen hälsa fru Vessman, som nu anlänt, välkommen.

Storforsklubben hade inlämnat diskussionsfrågan: "Bör gift kvinna söka sådant förvärvsarbete utom hemmet, som undantränger män och självförsörjande kvinnor?" En livlig diskussion följde och konferensen enades till sist om följande uttalande: "Konferensen vill härmed ställa en vädjan till kvinnorna, att där deras ekonomi på ett något så när dagligt sätt kan ordnas utan arbete utom hemmet, de inte undantränga vare sig män eller självförsörjande kvinnor på de arbetsområden, där dessa ha sin försörjning."

Efter gemensam tesupé diskuterades en av förbundsstyrelsen inlämnad fråga: "Försätta arbetarkvinnorna för mycken tid för vår rörelse och de politiska intressena?" Denna fråga, som också mycket livligt diskuterades, beslöt konferensen att genom ombuden remittera till de olika klubbarna, för att dessa i sin tur skola söka få den diskuterad i arbetarekommunerna.

Under kvällen anlände telegram från fru Hulda Flood, Uppsala, varjämte telegram till fru Branting avsändes.

På onsdags förmiddag avlades besök på sinnesslöanstalten Ulleberg, där föreståndarinnan, fröken Blomdahl, visade anläggningen och redogjorde för villkoren att få in sinnesslöa på anstalten. Dessutom underhöll en sångkör av barnen, och föreståndarinnan trakterade de besökande med kaffe. Senare på dagen besöktes även fattigvårdsinrättningen Klaraborg i Karlstad.

Efter besöket å Klaraborg intogs gemensam middag, varpå förhandlingarna ånyo togo sin början kl. 2.30 e. m.

Från Skattkärrs kvinnoklubb hade inkommit en motion: "På vad sätt kunna kvinnoklubbarna arbeta för att fattigvår-

Emma Spångberg 60 år.

En av Karlstadklubbens såväl till år som numerär äldsta medlemmar, fru Emma Spångberg, fyllde den 6 febr. 60 år. På våra klubbmöten, på våra konferenser och kamratmöten äro vi alltid vana att se hennes gemytliga, vänliga ansikte. Hon är en av dessa trogna själar, som inte säger så mycket, men vars intresse för vår sak visar sig i hennes aldrig svikande trofasthet. Bakom sig har hon en tung arbetsdag, i vissa avseenden tyngre än de flestas, men hennes goda humör och hennes sega vilja har varit hennes hjälpare. På sin högtidsdag uppvaktades hon av kvinnoklubbens styrelse och en del klubbmedlemmar som till henne överlämnade en penninggåva, jämte blommor och en versifierad hyllning. Fru Norsell tackade med några enkla ord för vad hon gjort inom klubben. Senare på dagen fick hon mottaga blommor och en penningssumma från kooperativa kvinnogillet, där hon även är en intresserad medlem, samt för övrigt uppvaktningar i form av blommor, telegram och presenter från släktingar och vänner.

Till sist vilja vi ännu en gång önska, som det stod i verserna, "att ditt gamla goda hjärta måtte klappa länge än".

den, särskilt i landskommunerna, ej försummas? I denna fråga utspann sig en mycket livlig diskussion, och konferensen beslöt att uttala sig för, "att kvinnorna, då valen till fattigvårdsstyrelserna pågå, med vaksamhet följa dessa och arbeta för att så vitt möjligt är, bli representerade i dessa styrelser samt att våra kvinnor även utanför fattigvårdsstyrelserna försöka med vaksamhet iakttaga, om något kan göras till förbättring av möjligen förekommande oegentligheter".

Från Lesjöfors hade inkommit motionen: "Hur kunna vi på ett effektivt sätt väcka intresset inom respektive kommuner i barnavårdsfrågan?" Konferensen beslöt efter en stunds diskussion att remittera frågan till klubbarna för att dessa i sin ordning i arbetarekommunerna skola bevaka, att våra kvinnor bli representerade i skolstyrelser och genom dessa i barnavårdsnämnderna, där enligt lag en kvinna måste vara medlem.

Dessutom diskuterades frågor om "Förlossningshem inom länet", "Ungdomens fostran", "Fri tandvård i skolorna", "Kan större trevnad vinnas i hemmet, om husmodern genom praktiska anordningar skaffar sig större frihet till självbildning?" samt om priset på tidningen "Morgonbris".

Till kommitterade att samarbeta med förbundsstyrelsen för att verka för en humanare behandling av värnpliktiga valdes fruarna Alma Norsell och Hilma Samuelsson, Karlstad, samt fru Emilia Gustafsson, Skoghall.

Utskottets förläggningssort bestämdes till Karlstad och till medlemmar i detsamma valdes fruarna Alma Norsell, ordf., Anna Lindgren, sekr., och Hilma Samuelsson, kassör, med fruarna Hedvid Flood och Maja Pettersson som suppleanter. Övriga styrelseledamöter blevo fruarna Elin Villig, Storfors, Julia Karlgren, Arvika, Elin Byström, Munkfors, Emma Aspenberg, Kristinehamn, samt Ellen Steen, Lesjöfors, med fruarna Emilia Gustafsson, Skoghall, Ester Pettersson, Kristinehamn,

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Eskilstuna.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb höll den 2 febr. årsmöte. 12 ord. och 3 extra möten ha under året hållits. Vid mötena hava föreläsningar hållits eller också hava sociala och politiska problem diskuterats. Inkomster och utgifter ha under året balanserat på kr. 687:81. Av Morgonbris har försålts 1,710 ex.

Styrelsen för år 1925 består av: fru Annie Norrman, ordf., fru Amy Jonsson, kassör, fru Alma Svänsson-Ågren, sekr., fru Elsa Axén, v. ordf., och fru Karin Stålhammar, v. sekr. Kommissionär för Morgonbris är fru Esther Bäckman.

Från Ätvidaberg.

Måndagen den 9 febr. hade Ätvidabergs kvinnoklubb sitt femte årsmöte, varvid års- och revisionsberättelser upplästes och godkändes samt valdes styrelseledamöter.

Klubben har under året hållit två fester, vartill andra föreningar inbjudits. Av föredrag som hållits kan nämnas, "Om Bengt Lidners liv och diktning" samt ett politiskt föredrag av fru Marta Larsson från Malmö. Vid mötena har förelästs ur följande skrifter: Fredsrörelsens historia, Fredsundervisningen, Hustrurna och moderns nya ställning inom äktenskapet. Ofta har förekommit deklamation och sång. I samband med mötena har anordnats syftningar, varvid de förfärdigade arbetena skola försäljas och behållningen tillfalla klubbens kassa. Vid kvinnoklubbarnas konferens i Linköping den 6 april voro två ombud för klubben närvarande. Klubben anslöt sig till det nybildade distriktet.

I höstens valarbete deltog kvinnoklubben dels genom personlig agitation, dels genom att anslå en mindre summa till valarbetet. Klubbens kassa balanserar på kr. 234:05, medlemmarnas antal utgör 25. Av Morgonbris ha försålts 270 ex. Mötena ha i allmänhet varit talrikt besökta, vilket visar, att det finns en del kvinnor, som äro vakna och veta sin plats och vad vår tid kräver.

Med kamrathälsning till klubbarna landet runt. Ordf.

och Jenny Setterkvist, Munkfors, som suppleanter, samtliga omvalda. Revisorer blevo fröknarna Alma Svensson och Sofia Elovsson. Nästa konferens beslöts hållas i Skattkärr.

Fru Norsell frambar till sist konferensens tack till förbundets ordf., fru Signe Vessman från Stockholm, partidistriktets representant, ombudsman Gösta Bengzon, samt till ombud och övriga deltagare, vilka i sin ordning svarade med anföranden.

Under ett avbrott i eftermiddagens förhandlingar var offentlig fest anordnad. Vid denna talade fru Vessman om den socialdemokratiska kvinnorörelsen och dess uppgifter. Dessutom förekom sång av "Manhem", musik och uppläsning.

Får man döma av de närvarande deltagarnas uttryckta belåtenhet, kan det hela anses som mycket lyckat och har säkert hos många lämnat efter sig de bästa intryck. A. S.

Från Norrköping.

Norrköpings kvinnoklubb hade söndagen den 1 mars inbjudit samtliga till distriktet anslutna klubbar till kamratmöte i Folkets hus A-sal. Representerade voro klubbarna i Motala, Mjölby, Boxholm, Atvidaberg, Linköping, Finspong och Åby.

Mötet öppnades av kvinnoklubbens ordförande fru Alma Hillerström, som hälsade gästerna välkomna och samtidigt med några varmhjärtade ord minde om den svåra förslust som drabbat vårt land i och med Hjalmar Brantings bortgång.

Som diskussionsfrågor hade uppsatts: Distriktens uppgift och ändamål, samt Huru stärka klubbarnas ekonomi?

Båda dessa frågor föranledde en ganska lång debatt i vilken de närvarande ombuden togo livlig del. Under diskussionen framhölls att klubbarna å en del platser satt så låg avgift att när kontingent till förbundet och distriktet erlagts ingenting blev över att administrera klubbarnas arbete med. Mötet beslöt ge distriktsstyrelsen i uppdrag att då nya klubbar bildades se till att avgiften ej sattes för låg.

Musik utfördes av hr Ivan Hultkvist och fröken Hintzell. Norrköpings kvinnoklubbens sångkör sjöng några väl valda sånger. Även förekom deklamation, solosång samt unison sång.

Det av kamratanda och intresse präglade mötet avslötes vid halv tvåtiden, då samtliga deltagare begävo sig till Hörsalen för att åhöra den av kvinnoklubben anordnade föreläsningen av d:r Steénhoff över ämnet: Befolkningsfrågan ur socialhygienisk synpunkt.

Från Torshälla.

Torshälla soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt 6:te årsmöte tisdagen den 24 febr. Sedan alla årsmötesförhandlingar genomgått företogs val av styrelse och återvaldes enhälligt den föregående, som hjärtligt tackades för det arbete den under året nedlagt för klubbens bästa. Där-efter föredrogs vers, skriven för kvällen och efter kaffepausen föreläste en medlem över ämnet: "Huru länge har kvinnan betraktats som mannens egendom?" Efter diskussion i några frågor och sång av unga flickor avslutades det av medlemmar och utomstående mycket talrikt besökta mötet.

Då vi tro att det är mycket nödvändigt för oss kvinnor att hava kännedom om alla de medel, som skola föra arbetareklassen framåt, ha vi under året anordnat tvenne föredrag över ekonomiska frågor, nämligen i mars av fr. Agnes Jonsson över: "Kooperationen", och i nov. av redaktionssekr. Julius Pettersson över: "Kvinnorna och fackföreningsrörelsen". Arbetsmöten hållas en gång i månaden, varvid föreläsningar och samtal i aktuella frågor förekomma. Klubben har under året ökat sitt medlemsantal med 7 och består nu av 29 godkända medlemmar, som genom ref. sända sin hälsning till alla kamrater i landet.

Från Örgryte.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 25 febr. 1925.

Styrelsens verksamhetsberättelse för år 1924 föredrogs och godkändes och befanns medlemsiffran vid årets slut vara 27. 11 ordinarie möten ha hållits under året, därav 5 i samband med föredrag i olika

ämnen. Överlärare Lars Andersson har talat över ämnet: "Skolans sociala verksamhet", fru Hedvig Johansson över: "Kvinnans ställning till stat och kyrka", samt ombudsman Hellberg över: "Det nuvarande politiska läget". Av fru Nelly Thüring har hållits valföredrag samt av hälsovårdstillsyningsman Hellers föredrag över: "Hälsovårdsnämndens arbete". Dessutom ha följande ämnen diskuterats med inledningsanförande av medlemmar ur annan klubb: "Varför stå kvinnorna så oförstående för våra fackliga och politiska organisationer", samt: "Försätta arbetarekvinnorna för mycken tid för vår rörelse och de politiska intressena?"

Av Morgonbris har försålts 425 ex. Inkomster och utgifter balanserade på kr. 383:82 med en behållning av kr. 53:48.

Den avgående styrelsen omvaldes med undantag av två medlemmar och består den av fru Tora Skoglund, ordf., fru Selma Bobeck, kassör, fru Magda Johansson, sekr., samt fru Greta Lantz, tidsningskommissionär. Till ombud vid Västgöta—Dals kvinnodistrikts konferens valdes fru Hedvig Hellers.

Referenten.

Från Tumba.

Tumba socialdemokratiska kvinnoklubb har hållit sitt årsmöte, varvid styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades.

Förutom ordinarie möten har klubben anordnat ett friluftsmöte med fröken Anna Lindhagen som talarinna. Ämnet var "Ånkepensioneringen". Klubben har även besökt Södertälje kvinnoklubb, som anordnat kamratmöte, där vår värderade partikamrat fru Sigrid Lundin bland annat talade om våra barnavårdsföreläsningar.

Flera av klubbens medlemmar deltog livligt i höstens val med husagitation långt bort i obygden, kan man säga, och med, som det visade sig, mycket gott resultat.

Klubben lämnade i ekonomiskt bidrag 50 kr. till Arbetarekommunen.

Vidare har klubben också hållit en paketauktion, vars inkomst användes till täckande av förfallna kontingenter samt till hjälp åt en kamrat. Vidare har klubben varit på besök hos våra gamla på ålderdomshemmet i Botkyrka, där klubbens medlemmar bjödo på kaffe m. m.

För att stärka klubbens kassa har dans anordnats två kvällar under sommaren med god ekonomisk behållning. Av Morgonbris har under året sålts 385 ex.

Inkomster och utgifter balansera på en summa av 493 kr.

Klubben har ledamöter i kommunalfullmäktige, fosterbarns- och barnavårdsnämnd, fortsättningskolestyrelsen samt en suppleant i fattigvårdsstyrelsen.

I förhoppning om att vår klubb, trots misstro och oförstående från många håll, ändå skall gå framåt, sända vi härmed en hälsning till klubbarna landet runt.

Referenten.

Från Långshyttan.

Långshyttans soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte måndagen den 16 febr. Mötet öppnades med avsjungandet av "Arbetets kvinnor".

Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes. Inkomster och utgifter ha under år 1924 balanserat på en summa av kr. 1,894:54. Företogs val

av styrelse och omvaldes Gunni Stenlund, ordf., Maja Nilsson, sekr., Elin Johansson, kassör, Emma Sjögren, v. sekr., samt nyvaldes Agda Höglund, v. ordf. Revisorer Emmy Nygren, Elsa Nordin och Anna Andersson, samtliga omvalda. Kommissionär för Morgonbris Jenny Samuelsson. Av Morgonbris har under år 1924 försålts 850 ex.

Klubbens medlemsantal var vid årets slut 67 st. Under det gångna året har hållits 23 ordinarie möten, 1 extra, 1 instruktions- och kamratmöte med fru Agnes Söderqvist som instruktör. Vidare har klubben anordnat ett föredrag i Vikmanshyttan med fru Söderqvist som talarinna. Samtidigt bildades där ny klubb.

Klubben var representerad vid Kvinnoförbundets kongress i Stockholm, vid distriktskonferensen i Falun, vid kretsorganisationens valkonferens i Säters och vid valkonferensen i Falun.

Klubben är även ansluten till A. B. F:s lokalavdelning i Långshyttan. Den deltog i höstens valagitation och utdelade omkring 2,000 valbroschyrer samt försålde 300 valblommor. Till valfonden har klubben anslagit 150 kr. Till sjuka kamrater samt andra välgörande ändamål omkring 300 kr. Även har prenumererats på Morgonbris till sjukstugan och ålderdomshemmet.

På klubbens initiativ har bruksledningen uppfört ett tidsenligt bårhus på platsen. Vidare har klubben anordnat en "De gamlas dag", till vilken cirka 200 åldringar voro inbjudna på middag och kaffe. Talrikt infunno de sig och sent skall dagen glömmas av både klubbister och gamla.

Klubben har besökt ålderdomshemmet och bjudit pensionärerna på kaffe och frukt.

Samarbetet inom klubben har varit gott.

På årsmötet hade vi glädjen att inrösta en ny medlem, vidare bjöds på kaffe och uppläsning och det trevliga mötet avslutades med ett "leve för den socialdemokratiska rörelsen" och sjungandet av Internationalen.

Med kamrathälsning till landets alla klubbar.

Referenten.

Från Falkenberg.

Falkenbergs soc.-dem. kvinnoklubb hade sitt ordinarie årsmöte onsdagen den 11 febr. Ur årsberättelsen må anföras: Klubben har under året haft 2 styrelse- och 12 ordinarie möten. I augusti månad anordnades i agitationssyfte för riksdagsmannavalet föredrag med fru Nelly Thüring som talarinna; för övrigt deltog klubben livligt i arbetet före valet. I november anordnade klubben en offentlig fest för att förstärka kassan. Därvid förekom föredrag av fröken Olga Lundström från Halmstad, musik och uppläsning m. m. Festen inbringade i netto 46 kr. Decembermötet, som inföll på Ellen Keys födelsedag, högtidlighölls med uppläsning utav en av medlemmarna om "Ellen Keys liv och gärning" av Hjalmar Furuskog, samt recitation av Nina Forsberg. Klubben avsånde även telegram till Ellen Key.

Klubben har under året försålt 400—500 ex. av Morgonbris. Klubben räknar vid årets början 30 medlemmar, som äro i stort sett intresserade av arbetet och äro mötena väl besökta och råder i allmänhet ett gott samförstånd då olika frågor diskuterats.

J. C.

Från Köping.

Köpings Soc.-dem. kvinnoklubb hade årsmöte onsdagen den 4 febr. Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Klubben har under året anordnat tre samkvämsmöten med föredrag av riksdagsman herr A. W. Pettersson över ämnena: Äldre kommunala lagar och författningar i vårt land och Köping i äldre tider, samt av fru Hilma Wredenberg över ämnet: Kvinnan förr och nu. Under valrörelsen hölls ett möte i Folkets park med föredrag av fru Disa Wästberg från Sundsvall. Tillsammans med Arbetarekommunen och Ungdomsklubben har anordnats en julgransfest.

Klubben har varit representerad vid Kvinnoförbundets kongress i Stockholm samt vid distriktets kongress och en studiekurs i Västerås. Även i valarbetet hava klubbens medlemmar deltagit. Av Morgonbris har försålts 320 ex.

Styrelsen omvaldes. Klubbens ordförande och korresponderande är fru Hedvig Ohlsson, kassör fru Gerda Larsson och kommissionär för Morgonbris fru Lisa Sundell.

Hälsningar till klubbarna landet runt från kamraterna i Köping.

Referenten.

Från Hedemora.

Hedemora Soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 12 febr. Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes. Inkomster och utgifter ha under år 1924 balanserat på en summa av kr. 510:63. Till styrelse omvaldes Ingeborg Broberg, ordf., Ellen Nordström, sekr., Hanna Eriksson, kassör, Helena Borg, v. sekr., samt nyvaldes Hilda Sundström, v. ordf. Till kommissionär för Morgonbris utsågs Hilda Sundström och till referent och korrespondent Ellen Nordström. Av årsberättelsen framgick att klubben hållit 12 ord. möten, 1 extra och ett kamratmöte. 5 nya medlemmar ha under året ingått i klubben. Förbundets tidning Morgonbris har sålts i 300 ex. Det har även agiterats vid valen, en medlem var kvartersombud.

I maj månad hölls ett offentligt möte för att om möjligt kunna ordna med en "Barnens dag" och försöka skaffa medel till en skollovskoloni för klens behövande skolbarn. Mötet rönste stor förståelse från allmänhetens sida, och tack vare välviliga människors hjälp fingo 15 barn njuta sol och lantluft ute i Vikbyn, under ledning av två skickliga föreståndarinnor.

Klubben var representerad med ett ombud vid partikonferensen, två vid distriktskonferensen i Falun. Två paket- och syföreningsauktioner ha hållits för att stödja klubbens ekonomi. Styrelsen väddjade till alla medlemmar att göra allt för klubbens bästa så att den socialdemokratiska kvinnoförrelsen må ytterligare utvecklas.

Referenten.

Från Kristinehamn.

Kristinehamns soc.-dem. kvinnoklubb hade sitt årsmöte den 16 febr. Ars- och revisionsberättelserna godkändes. Av den senare framgick, att inkomster och utgifter balanserat på en summa av kr. 736:13 med en behållning av kr. 194:54. Mötet beviljade styrelsen full ansvarsfrihet. Till ordf. för det kommande året valdes fru Emma Aspenberg, sekr. fru Klara Lindkvist, kassör fru Hulda Djup, kommissionär fru Anna Andersson. Ur styrelseberättelsen kan särskilt nämnas att distriktskonferensen har hållits i Kristinehamn. Ett offentligt föredrag har hållits av fru Flood från Uppsala över ämnet: Rättigheter förplikta. Klubben deltog i fredsdemonstrationen. Dessutom har klubben deltagit i valarbetet så långt som vår tid tillåtit. Till julen hade klubben en insamling som lämnade ett gott resultat av kontanter och mat, som sedan fördelades åt 21 behövande familjer. Klubben är representerad i folk- och yrkeslärlingsskolestyrelsen, distrikts- och kommunstyrelsen. Av förbundets tidning Morgonbris har sålts omkring 540 ex.

Klubben har för närvarande 40 medlemmar, vilka med intresse besökt klubbens möten och har samarbetet varit det bästa, men ännu stå många arbetarekvinor utanför vår förening och oförstående för vår sak, därför uttala vi den förhoppningen då vi gå ett nytt arbetsår tillmötes, att varje arbetets kvinna måtte vakna upp och sluta sig till den socialdemokratiska kvinnoförrelsen.

Med partihälsning till alla kamrater landet runt. Ester Petersson.

Från Fagervik.

Fagerviks soc.-dem. kvinnoklubb höll lördagen den 31 januari årsmöte. Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogos och beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Av verksamhetsberättelsen framgick bl. a. att under året trots de abnorma lokalförhållandena hållits 26 möten, vilka i regel varit välbesökta. Av dessa ha sex varit anordnade som arbetsmöten. Dessutom har klubben anordnat ett större kamratmöte till vilket distriktets samtliga klubbar, Timrå arbetarekommun och Fagerviks ungdomsklubb voro inbjudna. Vid kamratmötet hölls föredrag av ombudsman Victor Ericson från Sundsvall.

I samband med ett besök av fru Agda Östlund, Stockholm, var anordnad en större agitationsfest, vilken var besökt av över 200 personer. Vidare har klubben anordnat en aftonunderhållning varvid hr Karl Lindkvist höll en intressant föreläsning varjämte Skönsbergs folkdanslag medverkade. Timrå försörjningshem har klubbens medlemmar besökt vid ett tillfälle, varvid samtliga pensionärer bjödos på kaffe. En större fest har varit anordnad med de gamla som hedersgäster.

Klubben var representerad vid för-

bundskongressen och har anslutit sig till kongress- och bildningsfonden. Till sjuka kamrater ha insamlats kr. 55:35 och till valfonden kr. 37:50.

Under valagitationen utfördes ett gott arbete för vårt parti, särskilt av vår kamrat Rosa Nordin, som utförde ett omfattande agitationsarbete såväl i hemorten som å den närmaste landsbygden. Under året har klubben försålt 420 ex. av förbundsorganet Morgonbris.

Medlemsantalet var vid årets början 52 och vid verksamhetsårets slut 55. Inkomster och utgifter ha balanserat å kr. 535:21.

I tur att avgå ur styrelsen voro Lena Nordin och Elfrida Norlin. I deras ställe valdes Emma Bergkvist, Jenny Dahlström och Anna Aström. Övriga styrelsemedlemmar blevo Ida Gustafsson, ordf., Elma Söderling, sekr., och Emma Bergkvist, kassör. Till revisorer valdes Agnes Johansson, Lena Nordin och Stina Sörensson.

Till ombud vid N. S. årsstämma valdes Lilly Bergsten med Svea Dahlström som suppleant, i kooperativa föreningen Agnes Johansson, i A. B. F:s lokalavdelning Rosa Nordin och Svea Dalström. Till ombud vid distriktskonferensen valdes Elsa Olsson och Elice Timfors med Jenny Dalström och Betty Hedkvist som suppleanter.

Efter förhandlingarna bjödos de närvarande på kaffe, varefter fru Disa Wästberg höll en med stort intresse åhörd föreläsning om Ellen Key.

Efter musik och sång avslöts det stämningfulla mötet med ett fyrfaldigt leve för kvinnoförrelsen.

Ref.

Från Mjölby.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb höll årssammanträde den 16 februari. Av styrelseberättelsen framgick att klubben under året haft 12 ord. möten, alla välbesökta, samt ett kamratmöte varvid fru Söderqvist höll föredrag. Klubben har deltagit i höstens valrörelse med ett föredrag av fru Marta Larsson, samt en uttaxering av 1 kr. pr medlem till valfonden. Till de strejkande arbetarna vid Högberg & Hultners fabrik i Mjölby har skänkts 10 kr. och till de stridande lantarbetarna likaledes 10 kr. De arbetslösa i Mjölby ha likaledes ihågkommit med ett parti hemstickade strumpor, företrädesvis sådana som skulle ut på nödhjälpsarbete och voro i behov av varm fotbeklädnad.

Inkomster och utgifter ha balanserat med kr. 805:27, med en behållning till innevarande år av kr. 128:87. Medlemsantalet var vid årsskiftet 55. Av tidningen Morgonbris har försålts 1,200 ex.

Års- och revisionsberättelserna lades med godkännande till handlingarna och styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Klubben har även anslutit sig till kongress- och bildningsfonderna. Bland frågor som diskuterats på mötena må nämnas: Kooperationen, Ånkepengion och moderskapsförsäkring. Vid årets kvinnokongress i Stockholm var klubben representerad av 1 ombud. Till korresp. sekr. för innevarande år valdes Hanna Nygren och till kommissionär Anna Brogren. Arbetet har under året inom klubben präglats av god vilja och gott samförstånd, och om jordmänen ibland synes hårdarbetad, äro vi ändock optimister som så långt i vår förmåga står vilja förverkliga målet: Frihet, Jämlikhet, Broderskap.

Med partihälsning.

S. T.

Vetenskapliga fabriktionsmetoder och kooperativ distribution göra K. F:s margarin till en delikat och billig vara.

Från Surahammar.

Surahammars soc.-dem. kvinnoklubb hade årsmöte söndagen den 22 febr. Klubben har under året haft 10 ordinarie och 1 extra möte förutom kamratmöten med samkväm. Medlemsantalet utgjorde vid årsmötet 102. Till styrelse för kommande arbetsår valdes fruarna Matilda Eklund, ordf., Gärda Törnblom, kassör, Ebba Eriksson, sekr. Av frågor som på mötena behandlats må nämnas: "Nykterhetsfrågan", "Änkepensionsfrågan" samt "Försätta arbetarekvinna för mycken tid för vår rörelse och de politiska intressena?" Klubben är repr. med 1 ombud i kommunalfullmäktige, 1 i fattigvårdsstyrelsen, 1 i barnavårdsnämnden, 1 i fosterbarnsnämnden samt 1 i lokala bildningsutskottet. Vidare har klubben med 1 ombud deltagit i kvinno- och partikongressen i Stockholm, 1 till distriktskonferensen i Västerås, 1 till partikonferensen i Västerås, samt 2 till instruktionskursen i Västerås. Av tidningen Morgonbris har sålts i lösnummer 225 ex. Medlemmarna äro prenumeranter. Klubben har deltagit i valagitationen samt anordnat ett agitationsföredrag med fru Disa Västberg som talarinna. Den inom klubben arbetande studiecirkel har som ämnen bokföring och föreningskunskap. En medlem har genom distriktet erhållit stipendier för en studiekurs i Brunnsvik. Föreläsare vid kamratmötena ha varit fru Agnes Söderqvist, Västerås, samt hr David Norman, Fagersta. Till förstärkande av klubbkassan har anordnats en de äldres bal.

Efter årsmötet, som var talrikt besökt, bjöds mötesdeltagarna på gott kaffe. Fröken Olga Lindgren från Västerås höll en mycket givande föreläsning om skönlitteraturen som agitator för vår rörelse. Ungdomsklubbens medlemmar hade inbjudits.

Vår önskan är, att klubbarnas arbete skall vinna förstälse bland både män och kvinnor inom arbetareklassen.

Med kamrathälsning till kvinnoklubbarna landet runt från Surahammars kvinnoklubb.
Referenten.

Från Fagersta.

Fagersta S. D. K. Klubb hade årsmöte söndagen den 15 febr. Av styrelseberättelsen framgick att medlemmarna tagit livlig del i årets valkampanj med husagitation och spridande av litteratur. Av Morgonbris har försålts 700 ex. Inkomster och utgifter ha balanserat på 946 kr. med en behållning till 1925 av 46 kr. Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Efter företaget val fick styrelsen följande sammansättning: Berta Johansson, ordf. o. korresp. sekr., Anna Larsson, sekr., Anna Söderberg, kassör och kommissionär för Morgonbris, Greta Andersson, vice ordf., och Ida Vahlström, vice sekr. Revisorer: Edla Bagge och Hilma Vahlin. En tidningskommitté på fem personer valdes. Till referent valdes Alma Melin. Vid det stämmingsfulla mötet uttalade Berta Johansson ett tack till den avgående styrelsen. Den avgående ordf. tackade för det förtroende som kommit henne till del under den tid av fem år som hon lett klubbens arbete. Efter en kaffepaus fortsatte mötet med deklamation och sång. Till sist utbringades ett fyrfaldigt leve för klubbens tillväxt och goda kamratskap. Fagerstakamraterna sända eder härmed sin hjärtliga hälsning.
Alma Melin.

Vita Tvättbjörn

— tvättar allt — skadar aldrig.

Från Oxelösund.

Oxelösunds soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 13 jan. 1925. Klubben har haft 12 ordinarie möten, 4 kvartalsmöten med Nyköpingsklubben, samt några instruktionsmöten inom klubben. Diskussionsfrågorna inom klubben ha varit politiska, nykterhets- och samhällsfrågor. Klubben har även deltagit i arbetarekommunens kamratmöten. Klubben har bildat en studiecirkel, vilken vi hoppas skall bli till nytta för kamraterna som deltaga i den. Söndagen den 8 augusti hade klubben ett valmöte med föredrag av fru Agnes Söderqvist.

En hälsning till kvinnoklubbarna landet runt från Oxelösundsklubben.

Ref.

Från Stjärnsund.

Stjärnsunds soc.-dem. kvinnoklubb hade söndagen den 8 febr. 1925 sitt 2:dra årsmöte. Medlemmarna hade talrikt infunnit sig och fick klubben även hälsa 3 nya medlemmar välkomna, så att medlems-siffran nu är uppe i 33 st. Års- och revisionsberättelserna föredrogos och godkändes. Av årsberättelsen framgick att klubben hållit 12 ordinarie samt 2 extra möten. Klubben har även deltagit i kamratmöte i Långshyttan, där även Hedemoraklubben var närvarande, varvid fru Agnes Söderqvist medverkade. Fester och samkväm har under året hållits gemensamt med Arb.-kommun och Ungdomsklubben. Klubben har livligt deltagit i årets valagitation. Inkomsterna vid årets sommarfest skänktes till valfonden. En syförening har under året arbetat och anordnades i början av december syföreningsauktion i samband med julmarknad, vilken inbringade en rätt stor summa, vilken till julen utdelades till gamla och sjuka på platsen. En av klubben inlämnad fråga till skolrådet om erhållandet av skolkökskurs i Stjärnsund har blivit beviljad. Till skolbarnens skolresekassa har klubben skänkt 50 kr. Av Morgonbris har försålts 485 ex. och gratis utdelats 150 st. valnummer. Mötet beslöt höja upplagan till 60 ex. i månaden mot förutvarande 50, så att upplagan nu utgår i nästan det dubbla mot antalet medlemmar. Mötet beslöt att stieka 2 st. täcken i och för utlottning. Av revisionsberättelsen framgår att årets utgifter och inkomster balanserat på en summa av kr. 1,077:68 med ett överskott till 1925 av kr. 113:41. Vid mötet förekom uppläsning av verser diktade av en klubbkamrat, likaså verser diktade av en

manlig partikamrat ägnade klubben och dess medlemmar. Till styrelse för 1925 valdes fruarna Augusta Tysklind, ordf., Elsa Blomqvist, sekr., Sofia Holm, kassör, Hanna Eriksson, vice ordf., Hildur Vickström, vice sekr. Revisorer blevo fruarna Anna Skoglund och Hulda Berglund. Kommissionär fru Frida Sundberg, referent fru Dora Skogsberg.

Mötet som präglades av den bästa stämning avslöts med att några klubbkamrater frambar klubbens tack till styrelsen för det gångna året, varefter Internationalen sjöngs unisont. Klubben sänder härmed sin hälsning till kamrater landet runt.

Ref.

Från Dalby.

Dalby Soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 2 februari. Styrelse- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades. Inkomster och utgifter ha balanserat på en summa av kr. 326:27 med en kapitalbehållning av kr. 111:39.

Till styrelse valdes fruarna Emma Lindskog, ordf., Karna Persson, sekr., Elna Jönsson, kassör, samt Anna Persson, v. ordf., och Elna Hasselgren, v. sekr. Till revisorer utsågos fruarna Hanna Aberg och Bengta Lundgren.

Ur klubbens verksamhetsberättelse för det gångna året må nämnas att densamma varit representerad vid konferensen i Malmö med ett ombud, samt deltagit i kvinnornas Skånedag i Malmö. Vidare har klubben deltagit i agitationen vid riksdagsmannavalet. En fest har varit anordnad av vars överskott 25 kr. tilldelats lantarbetarnas stridsfond.

Med kamrathälsning.

Emma Lindskog.

"Livet är mycket kort, därför är det otillständigt bortslösa ögonblicken. Då det är kort, får det i och med detsamma så mycket högre värde. Det gäller för oss att begagna oss av det för att göra så stora insatser som möjligt i förhållandena och samhällslivet."

Jules Payot.

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra inköp i Konsumtionsföreningen Stockholm

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmateriel kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar) » 3: 60
Protokollsbok (blå pärmar) » 1: 85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar » 0: 05

Rekvisioner och alla avgifter insändas till förbundskassören, Anna Svensson, Grindsgatan 10, Sthlm Sö.

SVEN OHLSON

MUSIKHANDEL & REPARATIONSVERKSTAD

44 Kammakaregatan 44
(Andra huset från Drottninggatan)
Tel. Norr 129 85

Lager av:

Musikinstrument, Strängar & Tillbehör.
Grammofoner & Skivor.

Reparationer av
Sträng-, Blås- & Batteriinstrument,
Grammofoner m. m. utföres.

Varje för vår saks framgång ivrande medlem måste arbeta för
— MORGONBRIS —
spridning till arbetarehemmen.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 3, 2 tr.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. & lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. Fridhemsgatan 48.
Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södra Förstädernas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i bibliotekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin, Liljeholmen, tel. Grödal 116. Sekr. Anna Käll, Aspudden, tel. Aspudden 4 28.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva. Sekr. fru Gerda Lilje-roth, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m., i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsd. och 4:de torsd. i varje månad kl. 1/2, 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Amalia Nilsson, Föreningsgatan 61, Landskrona.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb har möte andra måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. Fru Math. Friberg, Kyrkogatan 9.

Styrelsen.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 4:de onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.

Stockholm, A.-B. Arbetarnes Tryckeri, 1925